

JAVNI ZAVOD
BOGENŠPERK

STRATEŠKI NAČRT 2026–2030

september 2025

Pripravil: Peter Avbelj

Zasnova izhodišč programa:

- muzejska dejavnost, Krajevne novice: dr. Jernej Kotar
- pedagoška dejavnost v muzeju: Neža Dacar
- turistična dejavnost: Mojca Knez
- prireditve, protokol, digitalizacija muzeja in gledališki abonma: Tatjana Polanc Koland'ar
- mladinska dejavnost: Urška Fele

Kazalo	stran
Osnovni podatki o zavodu	3
Nastanek in dosedanje delo zavoda	3
Pravna regulativa	4
Organi Javnega zavoda Bogenšperk	9
SPIN analiza	10
Viri financiranja ustanove v obdobju 2026–2030	11
Kadrovski načrt	12
Strategija izvajanja nalog zavoda po lokacijah delovanja	14
Grad Bogenšperk	15
Turistična dejavnost	27
Projektno delo zavoda	34
Krajevne novice	35
Kulturni dom Šmartno pri Litiji	36
Mladinska dejavnost	39
Ključni partnerji zavoda	42
Strateške usmeritve Javnega zavoda Bogenšperk v obdobju 2026–2030 (povzetek)	42
Evalvacijski kriteriji	43

OSNOVNI PODATKI O ZAVODU

Naziv: Javni zavod Bogenšperk

Sedež: Staretov trg 12, 1275 Šmartno pri Litiji

Matična številka: 1305336000

Identifikacijska številka za DDV: SI45055572

IBAN: SI56 0139 4600 0000 167 (Banka Slovenije)

Telefon: 07 488 01 90, e-pošta: info@bogensperk.si

Spletna stran: www.bogensperk.si, www.smartno.si

NASTANEK IN DOSEDANJE DELO ZAVODA

Projekt ustanovitve Javnega zavoda Bogenšperk sega v čas druge polovice devetdesetih let prejšnjega stoletja in se navezuje na sosledje dogodkov po prvem projektu oživitve in nove namembnosti gradu Bogenšperk, ki je bil poskus podjetja Investicijski biroji Trbovlje (IBT), konec šestdesetih let 20. stoletja. Projekt, ki je predvidel preureditev gradu v nadstandardni hotel, ni bil realiziran predvsem zaradi finančne konstrukcije in zavesti o kulturno-zgodovinski pomembnosti objekta. V danem trenutku je pobudo pri razvoju prevzela Občina Litija z ustanovitvijo Odbora za obnovo gradu Bogenšperk in od leta 1972 lahko govorimo o začetku sistematične obnove objekta in njegove (javne) kulturne namembnosti. Odbor, ki je bil večinoma sestavljen iz predstavnikov občine in lokalnega gospodarstva, je pomembno težo dajal strokovni plati, saj sta bila vseskozi njegova člana (sodelavca) tudi odgovorni konzervator Milan Železnik in predstavnik Tehniškega muzeja Slovenije kot muzejske institucije. Tako se je na področju upravljanja objekta izoblikoval koncept, ki se je v praksi uporabljal vse do druge polovice devetdesetih let. Takrat se je pokazala potreba po novem upravljalnem modelu, ki je zaživel leta 1998 z ustanovitvijo Javnega zavoda Bogenšperk. Delokrog, ki se je vzpostavil, je bil zelo specifičen in namenjen predvsem področju pokrivanja dejavnosti s področja varstva kulturne dediščine, dejansko pa izključno upravljanju gradu Bogenšperk, s poudarkom na prikazu dela in osebnosti Janeza Vajkarda Valvasorja. Dodatno je bilo poslanstvo razširjeno še z upravljanjem (kulturnih) objektov in razvojem turizma, ki pa v okviru Občine Litija ni nikoli zaživelo, saj je slednja to dejavnost prenesla na drugo ustanovo. Po začetku delovanja nove občine in skladno z delitveno bilanco je grad postal lastništvo Občine Šmartno pri Litiji, ki je izvedla tudi novelacijo odloka, vendar pri slednjem ni bilo upoštevano dejstvo, da je bil zavod pod okriljem litijske občine ustanovljen v popolnoma drugačnih okvirih, prilagoditev na dejanske potrebe naslednice ustanovitelja pa v naslednjih 14 letih ni bila izvedena. Vizija delovanja zavoda v obdobju 2003–2017 je bila v največji možni meri še naprej koncentrirana na poslanstvo prezentacije dediščine Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je nacionalnega pomena, zato (je) presega(la) lokalne okvire, s tem pa tudi finančne možnosti ustanovitelja. Velika večina projektov, ki jih je zavod v tem obdobju zasnoval in nekatere tudi izvedel, odraža navedeno strategijo. Posebnost tovrstnega načina delovanja je bila močna sezonska orientiranost, zato v povprečju skoraj pet mesecev v letu določene storitve zavoda niso bile dostopne zainteresirani javnosti. Od leta 2015 dalje je stekla diskusija o možni nadgradnji tedanje oblike delovanja zavoda.

Izhodišče je bilo, da je strategija organiziranja kulturnih dogodkov zavoda številčno in vsebinsko premajhna in se je skoraj v celoti navezovala na grad Bogenšperk, kar je bilo z vidika kulturne promocije lokalne skupnosti in organizacije tovrstnih dogodkov za celotno lokalno populacijo nezadostno. Podobne ugotovitve so bile za področje turizma, ki vse od ustanovitve občine dalje ni imelo jasne izvedbene strategije oziroma nosilca, ki bi poenotil oziroma združeval potencialne v tej gospodarski panogi. Po zelo široki razpravi je novi odlok stopil v veljavo konec leta 2017 in v letu 2021 doživel še eno celovito vsebinsko prevetritev. Leto kasneje – 2022 – je bil z vpisom v razvid muzejev zaključen projekt – Javni zavod Bogenšperk je z objektom, ki po zaslugi Janeza Vajkarda Valvasorja velja za zibelko muzealstva na Slovenskem, postal uradna muzejska ustanova.

Javnemu zavodu Bogenšperk se je v obdobju zadnjih petih let uspelo uveljaviti kot osrednja kulturna in turistična ustanova v občini Šmartno pri Litiji, zato je logično tudi izhodišče, da se te smernice nadgradijo s strategijo za naslednjih pet let, ki vsebuje jasne usmeritve na vseh področjih delovanja zavoda, še posebej mladinski dejavnosti, ki zaokroža razširjen nabor poslanstva zavoda. Strategija, ki je del predmetnega dokumenta, pomeni naslednji del preobrazbe zavoda v okviru novega poslanstva in delokroga, ki se je postopno izoblikoval v zadnjem desetletju.

PRAVNA REGULATIVA

Ključni pravni dokumenti, ki urejajo področje delovanja:

- Zakon o zavodih;
- Zakon in spremembe Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo;
- Zakon o spodbujanju razvoja turizma;
- Zakon in spremembe Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD);
- Zakon o javnih financah;
- Zakon o javnih uslužbencih;
- Zakon o lokalni samoupravi;
- Zakon o javnih naročilih;
- Zakon o športu;
- Zakon o medijih;
- Zakon o javnem naročanju;
- Statut Občine Šmartno pri Litiji;
- Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda Bogenšperk;
- predpisi s področja izvrševanja proračunov;
- predpisi s področja sistema plač v javnem sektorju;
- predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu;
- kolektivne pogodbe za javni sektor, negospodarske in kulturne dejavnosti.

Naloge po odloku o ustanovitvi

(1) Zavod opravlja občinsko javno službo na področju športa, kulture, turizma in mladine:

- na področju kulture: izvajanje lastne kulturno-umetniške produkcije ter sodelovanje z ostalimi producenti, izvajanje programov in projektov, posredovanje umetniške ustvarjalnosti in poustvarjalnosti na področjih uprizoritvenih, glasbenih, vizualnih, avdiovizualnih, filmskih in drugih umetnosti ter novih medijev ter skozi vzgojno-izobraževalne programe in vsebine, namenjene otrokom in mladini;

- na področju turizma: kontinuirano strokovno delo za zagotavljanje in spodbujanje pogojev opravljanja in razvoj turističnih dejavnosti, načrtovanje, organiziranje in izvajanje politike spodbujanja razvoja turizma;
- na področju mladine: sodelovanje in pomoč ustanoviteljici pri kontinuiranem strokovnem delu za zagotavljanje in spodbujanje pogojev za razvoj mladinskega dela in izvajanju strategije, politike in ukrepov, ki vplivajo na mlade;
- na področju športa: sodelovanje in pomoč ustanoviteljici pri kontinuiranem strokovnem delu za zagotavljanje in spodbujanje pogojev za opravljanje in razvoj športnih dejavnosti, načrtovanje in vzdrževanje javnih športnih objektov, organizacija športno rekreativnih prireditev;
- povezovanje in koordinacija akterjev na vseh področjih delovanja zavoda.

(2) Zavod opravlja dejavnost iz prejšnjega odstavka tako, da:

- upravlja s športnimi objekti, športnimi igrišči in igrali v lasti ustanoviteljice, prenesenimi v upravljanje,
- upravlja in organizira vzdrževanje tehnične opreme, ki je v upravljanju zavoda,
- svetuje pri načrtovanju, obnovi, izgradnji in upravljanju javnih športnih objektov v občini,
- daje pobude in predloge ustanovitelju za izboljšanje stanja v športu, pripravlja strokovna gradiva in izvaja naloge za ustanovitelja s področja dejavnosti zavoda, sodeluje z upravnimi organi, strokovnimi institucijami in drugimi,
- organizira in izvaja programe športne vzgoje in razne športne dejavnosti za otroke, mladino, invalide, sodeluje pri kulturno-športnih prireditvah neprofitnega značaja in raznih rekreativnih prireditvah za mladino,
- organizira in izvaja druge športne dejavnosti, tudi komercialne programe, v skladu z zakonom, v skladu z namembnostjo posameznih prostorov in naprav ter glede na proste časovne in prostorske kapacitete,
- izvaja produkcijo lastnih kulturno-umetniških in drugih prireditev,
- prireja razstave različnih tematik,
- posreduje prireditve v lastni produkciji ter v produkciji drugih kulturnih organizacij ali posameznih kulturnih ustvarjalcev,
- organizira gledališke, plesne in glasbene delavnice,
- izvaja kinematografski program,
- organizira, pripravlja in izvaja kongrese, posvetovanja, seminarje, predavanja, sejme, plese, proslave in druge prireditve, ki niso komercialne narave,
- načrtuje in izvaja razne oblike vzgojno-izobraževalnih programov ter sodeluje z vzgojno-izobraževalnimi organizacijami,
- skrbi za razvoj gledališke, operne in plesne dejavnosti z uvajanjem novitet, usposabljanjem umetniških ustvarjalcev in poustvarjalcev ter usposabljanjem tehničnega osebja,
- skrbi za gledališko, operno in plesno vzgojo mladih ter vzdržuje ravnovesje med kulturnim izročilom in novimi umetniškimi stremljenji,
- izvaja informativno in založniško dejavnost, namenjeno izvajanju javne službe,
- skrbi za dokumentiranje in arhiviranje predstav,
- nudi prostorske pogoje ter produkcijo in tehnično pomoč drugim izvajalcem kulturnih programov,
- sodeluje s slovenskimi kulturnimi organizacijami in društvi v zamejstvu in tujini,

- sodeluje s kulturnimi institucijami v kulturnih središčih,
- vključuje se v kulturno življenje lokalne in širše skupnosti,
- izvaja programe neformalnega učenja in usposabljanja ter programe večanja kompetenc mladih,
- informira občane in drugo zainteresirano javnost,
- skrbi za dostop mladih do trga delovne sile in razvoj podjetnosti mladih,
- skrbi za mlade z manj priložnostmi v družbi,
- spodbuja prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih,
- skrbi za zdrav način življenja in preprečevanje različnih oblik odvisnosti mladih,
- spodbuja mobilnost mladih in mednarodno povezovanje,
- zagotavlja sodelovanje mladih pri upravljanju javnih zadev v družbi,
- skrbi za dostop mladih do kulturnih dobrin,
- spodbuja ustvarjalnost ter inovativnost mladih,
- izvaja politiko oz. strategijo razvoja turizma,
- upravlja s premičnim in nepremičnim premoženjem turističnega pomena, prenesenega v upravljanje s strani ustanoviteljice,
- skrbi za razvoj in vzdrževanje skupne turistične infrastrukture ter javnih površin, namenjenih turistom,
- organizira in izvaja turistične prireditve,
- ozavešča in spodbuja lokalno prebivalstvo za pozitiven odnos do turistov in turizma.

(3) Zavod poleg dejavnosti iz prejšnjega odstavka opravlja še:

- organizacijo, pripravo in izvedbo kongresov, posvetovanj, seminarjev, predavanj, sejmov, plesov, proslav in drugih prireditev komercialne narave,
- posojanje in prodajo likovnih del in izdelkov umetne in domače obrti ter organiziranje avkcij,
- koordinacijo in povezovanje vseh akterjev na področju delovanja zavoda,
- druge dejavnosti, ki dopolnjujejo osnovne dejavnosti zavoda,
- druge dejavnosti po pooblastilu ustanovitelja.

(4) Zavod lahko poleg dejavnosti javne službe iz prejšnjih odstavkov opravlja tržno dejavnost, ki je povezana z opravljanjem javne službe, jo dopolnjuje ali pa povečuje učinkovitejšo uporabo sredstev zavoda.

(5) Obseg opravljanja dejavnosti se določi z letnim programom dela na podlagi dolgoročnih programov ustanoviteljice in zavoda.

(1) Dejavnosti zavoda so v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti razvrščene v naslednje dejavnosti:

- C18.130 Priprava za tisk in objavo;
- C18.140 Knjigoveštvo in sorodne dejavnosti;
- C18.200 Razmnoževanje posnetih nosilcev zapisov;
- DE22.100 Založništvo;
- DE22.150 Drugo založništvo;
- DE22.240 Priprava za tisk;
- DE22.110 Izdajanje knjig;

- DE22.120 Izdajanje časopisov;
- DE22.140 Izdajanje posnetih nosilcev zvočnega zapisa;
- DE22.310 Razmnoževanje zvočnih zapisov;
- DE22.320 Razmnoževanje video zapisov;
- G46.190 Nespecializirano posredništvo pri prodaji raznovrstnih izdelkov;
- G47.190 Druga trgovina na drobno v nespecializiranih prodajalnah;
- G47.610 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah s knjigami;
- G47.621 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah s časopisi, revijami, papirjem pisalnimi potrebščinami;
- G47.622 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah s papirjem in pisalnimi potrebščinami;
- G47.630 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z glasbenimi in video zapisi;
- G47.650 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z igračami in rekviziti za igre in zabavo;
- G47.782 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z umetniškimi izdelki;
- G47.789 Druga trgovina na drobno v drugih specializiranih prodajalnah;
- G47.810 Trgovina na drobno na stojnicah in tržnicah z živili, pijačami in tobačnimi izdelki;
- G47.820 Trgovina na drobno na stojnicah in tržnicah s tekstilijami in obutvijo;
- G47.890 Trgovina na drobno na stojnicah in tržnicah z drugim blagom;
- G47.910 Trgovina na drobno po pošti ali po internetu;
- G47.990 Druga trgovina na drobno zunaj prodajaln, stojnic in tržnic;
- G52.471 Dejavnost knjigarn;
- G52.486 Trgovina na debelo z umetniškimi izdelki;
- H49.310 Mestni in primestni kopenski potniški promet in tovorni promet;
- H55.30 Gostinske storitve prehrane;
- H55.301 Dejavnost restavracij in gostiln;
- H55.400 Točenje pijač;
- I56.102 Okrepčevalnice in podobni obrati;
- I56.103 Slaščičarne in kavarne;
- I56.104 Začasni gostinski obrati;
- I56.300 Strežba pijač;
- I60.220 Storitve taksistov;
- J58.110 Izdajanje knjig;
- J58.140 Izdajanje revij in periodike;
- J58.190 Drugo založništvo;
- J58.290 Drugo izdajanje programov;
- J59.110 Produkcija filmov, video filmov, televizijskih oddaj;
- J59.120 Post produkcijske dejavnosti pri izdelavi filmov, video filmov, televizijskih oddaj;
- J59.130 Distribucija filmov, video filmov in televizijskih oddaj;
- J59.140 Kinematografska dejavnost;
- J59.200 Snemanje in izdajanje zvočnih zapisov in muzikalij;
- J63.110 Obdelava podatkov in s tem povezanih dejavnosti;
- J63.120 Obratovanje spletnih portalov;

- J63.990 Drugo informiranje;
- K71.340 Dajanje drugih strojev in opreme v najem;
- K71.400 Izposojanje izdelkov široke porabe;
- K72.300 Obdelava podatkov;
- K72.400 Omrežne podatkovne storitve;
- K74.400 Oglaševanje;
- K74.810 Fotografska dejavnost;
- K74.840 Druge poslovne dejavnosti;
- K74.851 Prevajanje;
- K74.852 Fotokopiranje in drugo razmnoževanje;
- K74.871 Prirejanje razstav, sejmov in kongresov;
- K74.872 Oblikovanje, aranžerstvo in dekoraterstvo;
- L68.200 Oddajanje in obratovanje lastnih ali najetih nepremičnin;
- L68.320 Upravljanje z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi;
- M70.210 Dejavnost stikov z javnostjo;
- M72.200 Raziskovanje in razvojna dejavnost na področju družboslovja in humanistike;
- M73.110 Dejavnost oglaševalskih agencij;
- M73.120 Posredovanje oglaševalskega prostora;
- M73.200 Raziskovanje trga in javnega mnenja;
- M74.100 Oblikovanje, aranžerstvo in dekoraterstvo;
- M74.200 Fotografska dejavnost;
- N77.400 Dajanje pravic uporabe intelektualne lastnine v zakup, razen avtorsko zaščitenih pravic;
- N79.900 Rezervacija in druge s potovanji povezane dejavnosti;
- N81.100 Vzdrževanje objektov in hišniška dejavnost;
- N82.190 Fotokopiranje, priprava dokumentov in druge posamične pisarniške dejavnosti;
- N82.300 Organiziranje razstav, sejmov, srečanj;
- N82.990 Drugje nerazvrščene spremljajoče dejavnosti zaposlovanja;
- N85.520 Izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje na področju kulture in umetnosti;
- N85.590 Drugje nerazvrščeno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje;
- O92.130 Kinematografska dejavnost;
- O92.310 Umetniško ustvarjanje in poustvarjanje;
- O92.320 Obratovanje objektov za kulturne prireditve;
- O92.340 Druge razvedrilne dejavnosti;
- P85.510 Izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje na področju športa in rekreacije;
- P85.520 Izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje na področju kulture in umetnosti;
- P85.590 Drugje nerazvrščeno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje;
- P85.600 Pomožne dejavnosti za izobraževanje;
- Q88.910 Dnevno varstvo otrok;
- R90.0 Kulturne in razvedrilne dejavnosti;
- R90.01 Umetniško uprizarjanje;
- R90.020 Spremljajoče dejavnosti za umetniško uprizarjanje;
- R90.030 Umetniško ustvarjanje;

- R90.040 Obratovanje objektov za kulturne prireditve;
- R91.011 Dejavnost knjižnic;
- 91.020 Dejavnost muzejev;
- R91.030 Varstvo kulturne dediščine;
- R93.110 Obratovanje športnih objektov;
- R93.190 Druge športne dejavnosti;
- R93.299 Druge nerazvrščene dejavnosti za prosti čas.

Zavod je od leta 2018 dalje aktivni član Združenja kulturnih domov in ustanov Slovenije KUDUS, ki povezuje vse zainteresirane pravne osebe, ki izvajajo kulturne programe v javnem interesu, s ciljem medsebojnega sodelovanja, uveljavljanja in zaščite njihovih interesov ter izmenjave dobrih praks.

Nadalje je vključen v Skupnost muzejev Slovenije, ki je organizacija slovenskih muzejev in galerij, povezanih s skupnim interesom reševanja izbranih poklicnih in statusnih vprašanj. S svojim delovanjem predstavlja in promovira slovenske muzeje in galerije ter prek njih celotno kulturno in naravno dediščino, za katero skrbijo.

Strateška/programska partnerstva:

- Tehniški muzej Slovenije;
- Narodni muzej Slovenije;
- Turizem Ljubljana;
- Zavod Prijetno domače.

ORGANI JAVNEGA ZAVODA BOGENŠPERK

Svet zavoda sestavlja 5 članov, in sicer:

- trije člani, predstavniki ustanoviteljice,
- en član, predstavnik zaposlenih v zavodu,
- en član, predstavnik zainteresirane javnosti s področja dela zavoda.

Sestava za obdobje 2022–2026 je sledeča:

- Jože Vidic, predsednik, predstavnik ustanovitelja;
- Marjeta Poglajen Toplak, namestnica predsednika, predstavnica ustanovitelja;
- Magdalena Medvešek, članica, predstavnica zainteresirane javnosti;
- Marjeta Prašnikar, članica, predstavnica ustanovitelja;
- Mojca Knez, članica, predstavnica zaposlenih.

Strokovni svet

Novi odlok je leta 2021 za namen obravnave vprašanj s področja strokovnega dela zavoda in pobud v zvezi z delovanjem zavoda ter sodelovanja pri pripravi strateškega načrta in programa dela zavoda uveljavil tudi tretji organ zavoda – strokovni svet zavoda. Ima pet članov, ki jih imenuje direktor, njihov mandat pa je vezan na trajanje njegovega mandata.

Strokovni svet za obdobje 2023–2028 deluje v sestavi:

- Jože Sinigoj, predsednik,
- Andreja Štuhec, podpredsednica;
- dr. Jernej Kotar, dr. Anton Sinigoj, Andrej Štritof, člani.

Direktor: Peter Avbelj (mandat: 2023–2028)

Lokacije, na katerih Javni zavod Bogenšperk opravlja dejavnost:

- grad Bogenšperk in Turističnoinformacijski center Bogenšperk (TIC), Bogenšperk 5, 1275 Šmartno pri Litiji;
- Turističnoinformacijski center (TIC), Staretov trg 12, 1275 Šmartno pri Litiji;
- Kulturni dom Šmartno pri Litiji, Za povrtmi 4, 1275 Šmartno pri Litiji.

ANALIZA STANJA (SPIN analiza)

SLABOSTI:

- slabo razvita lokalna turistična infrastruktura;
- ni turistične tradicije;
- širši zainteresirani javnosti slabo poznana destinacija;
- ni ustreznega interesnega povezovanja obstoječih turističnih ponudnikov;
- ni interesa za investiranje v kulturno in turistično dejavnost;
- manko prenočitvenih kapacitet;
- ni znanja za direktno trženje turističnih produktov;
- premajhen delež lastne tržne realizacije;
- bližina velikega urbanega središča in uveljavljenega turističnega produkta (Ljubljana);
- butičnost in razgibanost območja;
- občasna nadpovprečna obremenjenost kadrov;
- manko kadrov za honorarno sodelovanje v ustanovi;
- manko ustreznih prostorov za mladinsko dejavnost;
- manko ustreznih prostorov za arhiv zavoda;
- delno neustrezni in premajhni prostori za izvajanje dejavnosti v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji;
- strokovna podhranjenost na posameznih področjih;
- slabo organiziran javni prevoz;
- muzejski del ni vključen v redno državno sofinanciranje.

PREDNOSTI:

- tradicija in izkušnje na področju večine dejavnosti ter prepoznavnost ustanove;
- prepoznavnost ustanove izven občinskih meja;
- kakovostna, raznolika in dostopna ponudba zavoda;
- kolektiv, željan izziva;
- prepoznavnost gradu Bogenšperk v širši javnosti;
- dosedaj usvojena znanja in usposobljenost strokovnih sodelavcev;
- lega območja (stičišče treh pokrajin);
- uveljavljeni (javni in tržni) produkti;
- krog zvestega občinstva;
- podpora ustanovitelja;
- bližina velikega urbanega središča in uveljavljenega turističnega produkta (Ljubljana);
- bližina pomembne prometnice (dolenjski krak avtoceste);
- bogata kulturna tradicija na ravni občine;
- neokrnjena narava in ohranjena kulturna krajina;
- tradicija muzejske dejavnosti in status najstarejšega muzeja na Slovenskem;
- velik promocijski in razvojni potencial turizma;

- sodelovanje in mreženje s sorodnimi ustanovami, gospodarskimi subjekti in združenji;
- bližina železniške povezave;
- izvedeni projekti v preteklem petletnem obdobju.

IZZIVI:

- na dogodke v organizaciji zavoda privabiti več obiskovalcev iz domačega okolja;
- izkoristiti naravne, kulturne in turistične potenciale občine;
- izkoristiti bližino glavnega mesta;
- uveljaviti mladinsko dejavnost in programe za mlade;
- ponovno kreirati blagovno znamko slovenskih gradov;
- ureditev prenočitvenih kapacitet pri gradu Bogenšperk;
- močne lokalne zgodbe kot izziv za nove trženjske produkte;
- uveljaviti zeleni koncept trajnostnega turizma;
- povezava s sorodnimi partnerji v sosednjih občinah;
- povezava s partnerji na mednarodnem nivoju;
- pridobiti ustrezne prostore za izvajanje posameznih nalog zavoda;
- stalni razvoj in nadgradnja kakovostnih programov;
- razvoj ciljno usmerjenih promocijskih kampanj;
- povečati obisk muzeja na gradu Bogenšperk;
- okrepiti povezljivost z javnim prevozom;
- povečati črpanje nepovratnih sredstev za trajnostne projekte.

NEVARNOSTI:

- omejitev financiranja – krčenje programov s področja delovanja zavoda;
- možnost gospodarske krize in povezan upad prihodkov iz tržne dejavnosti zavoda;
- (ne)pripravljenost partnerjev za sodelovanje na medobčinski ravni;
- odtegnitev podpore ustanovitelja;
- nezainteresiranost lokalnega prebivalstva za investiranje v turistično panogo;
- nezainteresiranost lokalnega prebivalstva za koriščenje storitev zavoda;
- izhodišče, da je destinacija zgolj izletniška točka;
- manko razvojnih projektov in projektne financiranja trajnih produktov;
- manko projektov, ki vključujejo nepovratna sredstva.

VIRI FINANCIRANJA USTANOVE V OBDOBJU 2026–2030

Zavod bo sredstva za svoje delovanje pridobival iz naslednjih finančnih virov:

- iz proračuna občine za osnovno dejavnost javne službe in investicijsko vzdrževanje objektov, ki so last ustanovitelja;
- z dejavnostjo javne službe, s katero javni zavod nastopa na trgu oziroma je financirana s plačili iz nejavnih, pretežno zasebnih virov, določena na podlagi cene storitev javne službe;
- s tržno dejavnostjo oziroma prodajo blaga in storitev, ki ne sodijo v javno službo;
- s prihodki iz drugih javnih virov (državni proračun, projekti, financirani s strani EU);
- z namenskimi donacijami.

Ključni del financiranja zavoda naj bi v prihodnjem petletnem obdobju predstavljala sredstva ustanovitelja, in sicer v obsegu do 80 %, namenjena za kritje javne službe v delu, ki jo določa odlok o ustanovitvi zavoda, najmanj petino potrebnih sredstev bo zavod ustvaril predvsem z dejavnostma javne in tržne službe. Prihodki iz naslova pridobitne in tržne dejavnosti, ki so ustvarjeni z upravljanjem objektov

v lasti ustanovitelja, so prihodek občinskega proračuna. Druge tržne prihodke zavod namenja za tržno programsko dejavnost.

Finančna služba bo organizirana izven zavoda prek izvedbe postopka javnega naročila.

KADROVSKI NAČRT

V času sprejetja novega Strateškega načrta je v zavodu zaposlenih pet oseb, od tega dve za določen čas in ena za polovični delovni čas. Izhajajoč iz situacije, da bo obseg nalog zavoda ob koncu izvajanja strategije ostal identičen, se ob koncu predmetne strategije predvideva enako število zaposlenih, pri čemer bi se zasedlo sistemizirano delovno mesto za strokovnega sodelavca na mladinskih programih, delovno mesto Pomožnega delavca II pa bi ostalo nezasedeno.

V sklopu izvajanja dejavnosti in poslanstva zavoda se tako predvideva sledeče ciljno število zaposlenih v času trajanja predmetnega strateškega načrta:

delovno mesto	število zaposlenih na dan 1. 1. 2026	predlog števila zaposlenih na dan 31. 12. 2030
direktor	1	1
javni uslužbenci – nedoločen čas	3*	4
javni uslužbenci – določen čas	1	0
skupaj	5	5

*Eno delovno mesto je zasedeno v obsegu 50 %.

Ocena kadrovske zasedbe izhaja iz aktualne sistemizacije delovnih mest v zavodu, ki je bila sprejeta v marcu 2018 (vključno s kasnejšimi popravki) in se je dopolnila z vsebino delokroga zavoda po novem odloku iz leta 2021. Pri zaposlitvah za nedoločen čas pri dveh delovnih mestih ne gre za zaposlitev v polnem obsegu, ampak v enem primeru za čistilko, ki je zaposlena v obsegu 50 % – gre za primer invalidne osebe, ki ima omejitve pri izvajanju delovnih nalog in opravlja zgolj določena vzdrževalna dela na gradu.

Manko delovne sile na področju vzdrževalnih del bomo reševali s t. i. »outsourcingom« za sledeča dela:

- raziskovalno delo na področju muzejske dejavnosti zavoda;
- svetovalno in organizacijsko delo pri izvajanju mladinske dejavnosti (začasno);
- vzdrževanje okolice gradu (zelene površine);
- uredniško delo pri izdajanju glasila Krajevne novice;
- lektorsko delo pri izdajanju glasila Krajevne novice;
- tehnična pomoč pri prireditvah.

Predvidenih dodatnih zaposlitev iz naslova javnih projektov in obsega dela preko študentskega servisa ni možno vnaprej natančno predvideti, saj je slednje odvisno od razpisov in dejanske potrebe po pomožnih delih.

Okvirni načrt honorarnih zaposlitev preko pogodb ali študentskega servisa:

delovno mesto	število na dan 1. 1. 2026	predvideno število na dan 31. 12. 2030
vodniška služba	5	5
protokol	1	2
izvedba dogodkov	4	3
skupaj	10	10

Honorarno zaposleni vodiči delajo na gradu v sobotnih in nedeljskih terminih (izjemoma tudi med tednom v primeru najav več skupin hkrati). Delo obsega informiranje obiskovalcev in delo v muzejski prodajalni, po potrebi tudi vodenje skupin.

Delo v protokolu obsega vodenje poročne slovesnosti in ostalih protokolarnih dogodkov na gradu.

Ostala pomožna dela se nanašajo na pomoč pri izvedbi dogodkov v organizaciji zavoda.

Pri zagotavljanju strokovnosti na delovnem mestu bomo zasledovali razvoj znanja in usposobljenosti zaposlenih – po posameznih delovnih mestih se predvidi količino obveznega izobraževanja; vsebino izobraževanja se usklajuje sproti glede na potrebe in ponudbo na trgu.

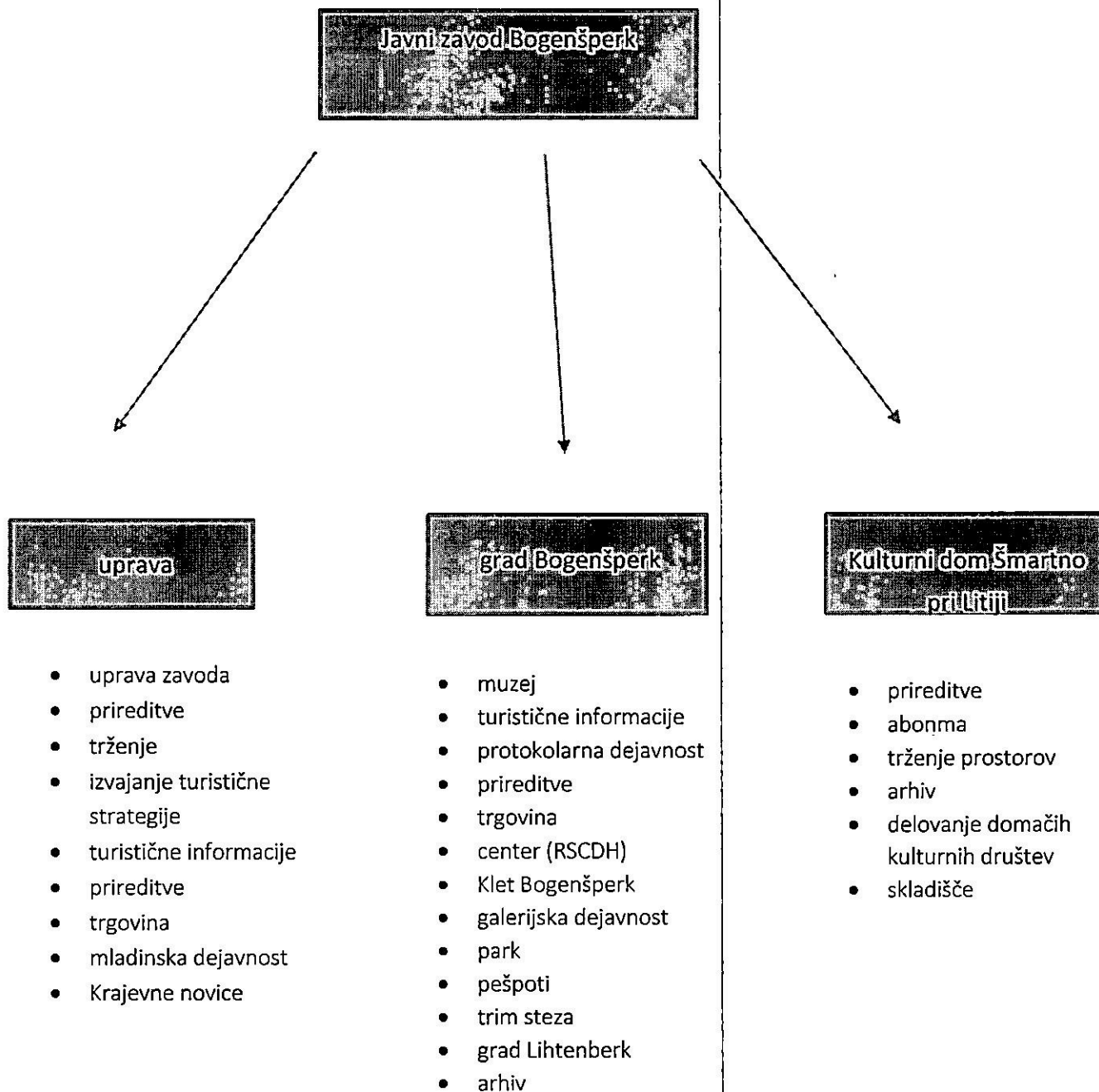
Pri opravljanju nalog v zavodu se bomo zaposleni zavzemali:

- za delovanje, skladno z zakonodajo, veljavnimi smernicami in internimi pravili zavoda;
- za najvišja etična načela in dobre poslovne običaje;
- za odgovorno načrtovanje programa zavoda ter sprejetih obveznosti in dogovorov;
- za timsko delo in spoštljiv odnos do sodelavcev, različnost strokovnih znanj in izkušenj zaposlenih bomo usmerili za doseganje skupnih ciljev zavoda;
- za kakovost naših storitev, ki bo tako rezultat posameznikov kot celotnega kolektiva;
- za zadovoljstvo uporabnikov naših storitev, ki so ključni promotor naše ustanove.

STRATEGIJA IZVAJANJA NALOG ZAVODA PO LOKACIJAH DELOVANJA

Pri izvajanju nalog zavoda smo izhajali iz destinacij, ki jih ima v upravljanju Javni zavod Bogenšperk, in sicer:

- Staretov trg 25, 1275 Šmartno pri Litiji (TIC, uprava);
- Bogenšperk 5, 1275 Šmartno pri Litiji (območje spomenika državnega pomena, gradu Bogenšperk);
- Za povrtmi 4, 1275 Šmartno pri Litiji (Kulturni dom Šmartno pri Litiji).

GRAD BOGENŠPERK

Grad Bogenšperk ima status kulturnega spomenika državnega pomena (UL RS, št. 81/99 z dne 5. 10. 1999; UL RS, št. 46/05 z dne 9. 5. 2005; UL RS, št. 16/08 z dne 15. 2. 2008) in sodi med najpomembnejše in najbolj ohranjene gradove na Slovenskem. Zgrajen je bil pred letom 1522, v znanih pisnih virih pa je prvič izpričan leta 1533. Ime Bogenšperk, prvokrat zabeleženo pri Valvasorju kot *Bogensperg*, se je razvilo iz nemškega poimenovanja *Wagensperg*, ki izvira iz priimka graditeljev gradu, tj. rodbine Wagen. Po smrti Jurija Wagna leta 1630 je gospostvo zamenjalo več lastnikov, od leta 1634 je bilo združeno s sosednjim gospostvom Lihtenberk. Obe je septembra 1672 kupil Janez Vajkard Valvasor (1641–1693) in ju obdržal do jeseni 1692. V tem obdobju je Bogenšperk dosegel vrhunec pomena, saj je postal pomembno znanstveno in ustvarjalno središče. Polihistor je v njem zbral veliko knjižnico, ustanovil grafično podjetje z bakrotiskarno in ustvaril prve znane muzejske zbirke na Slovenskem. Bogato znanstveno delo je kronal s članstvom v angleški Kraljevi družbi (1687) in izdajo Slave vojvodine Kranjske (1689). Po Valvasorjevi zaslugi se je Bogenšperk globoko in trajno vtisnil v slovensko narodno zavest in si zagotovil mesto med najbolj znanimi gradovi.

Za njim se je zvrstilo še nekaj lastnikov, ki niso pustili veliko sledov, leta 1853 pa ga je kupila rodbina Windisch-Graetz in ga obdržala do konca druge svetovne vojne. V tem obdobju je Bogenšperk znova pridobil na pomenu, saj je služil kot občasno domovanje arheologinje vojvodinje Marije Mecklenburg-Schwerinske (1856–1929). Več deset tisoč izkopanin, predmetov neprecenljive kulturne dediščine, je hranila v grajskih prostorih, ogledovati pa so si jih prihajali številni domači in tuji strokovnjaki.

Po letu 1945 je Bogenšperk dosegel najnižjo točko v svoji zgodovini. Konec vojne je dočakal nepoškodovan, vendar povsem izropan. Najprej je štiri leta služil kot vojaška bolnišnica, nato so se vanj za petnajst let vselili iz Ljubljane pregnani jezuiti. Po njihovem odhodu je prazen grad začel hitreje propadati, načrti za preureditev v hotel pa so padli v vodo. Leta 1972 je dotrajani objekt prevzela Občina Litija in ga postopno sistematično obnovila. Kmalu so zaživele muzejska, poročna in gostinska dejavnost, kar je spodbudilo razvoj turizma na tem območju. Za potrebe upravljanja gradu je Občina Litija leta 1998 ustanovila Javni zavod Bogenšperk, leta 2003 pa je lastništvo objekta prešlo na Občino Šmartno pri Litiji.

Strategija izvajanja dejavnosti na gradu Bogenšperk

Izhajamo iz dvojnosti izvajanja dejavnosti zavoda na gradu, in sicer v okviru javnega in tržnega dela.

1. Javna služba na gradu bo tudi v naslednjem obdobju temeljila na sledečih sklopih:

- muzejska dejavnost (stalna postavitev: Valvasoriana, Valvasorjeva delovna soba, Zgodovina gradu, Wagni, Bakrotiskarstvo, Vraževerje in čarovništvo, Valvasorjev pogled v naravo, Prizorišče človeške smrti v treh delih);
- organizacija in izvedba javnih kulturnih in ostalih dogodkov;
- turistično-informacijska dejavnost (TIC Bogenšperk);
- galerijska dejavnost: Galerija gradu Bogenšperk in Mini galerija (organizacija začasnih razstav);
- pedagoška dejavnost v muzejih;
- vzdrževanje parka pri gradu (vključno z vzdrževanjem območja nekdanjega gradu Lichtenberk);
- rekreativne športne dejavnosti (sprehajalna pot v parku, pešpot do gradu Lichtenberk, trim steza, Valvasorjeva krožna pot, Zeleni krog Bogenšperka);
- Rusko-slovenski center Davorina Hostnika.

2. Tržna služba na gradu bo v naslednjem obdobju temeljila na sledečih sklopih:

- protokolarna dejavnost (poročni protokol);
- trženje prostorov;

- organizacija in izvedba tržnih dogodkov;
- prodaja na drobno (grajska trgovina);
- dejavnost vinoteke (prodaja vin pod lastno blagovno znamko Klet Bogenšperk).

Odpiralni čas muzeja v gradu Bogenšperk

Januar, februar, marec, november in december:

ponedeljek–petek: 10.00–14.00,

sobota, nedelja in prazniki: 10.00–16.00.

April, maj, junij, september in oktober:

ponedeljek–petek: 9.00–16.00,

sobota, nedelja in prazniki: 10.00–18.00.

Julij in avgust:

ponedeljek–nedelja: 9.00–17.00.

Muzej bo zaprt na sledeče praznične dni:

1. in 2. januar, 1. november, 25. in 26. december.

Muzejska dejavnost

Analiza stanja

Muzeju na gradu Bogenšperk lahko zaradi njegovega osnovnega poslanstva pripišemo nacionalni pomen, saj s svojim delom krepko presega lokalne okvire. Toda ker zgodovina Bogenšperka še zdaleč ni povezana samo z Janezom Vajkardom Valvasorjem, je bila v obdobju od leta 2018 dalje izvedena obsežna vsebinska prenova stalne muzejske postavitve, ki je vključevala tudi prenovo prostorov, v katerih se nahajajo muzejske postavitve. Osrednje mesto še naprej pripada promociji polihistorjeve zapuščine, večjo vlogo pa imajo zdaj nekatere druge teme iz nacionalne in lokalne zgodovine. S tem je postal Bogenšperk po eni strani privlačnejši za obiskovalce, po drugi strani pa tesneje vpet v svoje domače okolje. Razstave si je mogoče ogledati individualno ali s klasičnim ali animiranim vodenjem.

Javni zavod Bogenšperk že dolgo sodeluje z osrednjimi muzejskimi ustanovami, zlasti z Narodnim muzejem Slovenije in Tehniškim muzejem Slovenije, od katerih ima v trajni izposoji večje število muzejskih predmetov. Po letu 2019 se je začel tesneje povezovati tudi s sorodnimi ustanovami z območja severne Dolenjske.

Poslanstvo Javnega zavoda Bogenšperk še naprej ostaja skrb za ohranjanje in promocijo dediščine Janeza Vajkarda Valvasorja. Gre za zelo pomembno nacionalno temo, ki ji grad Bogenšperk dolguje svojo mednarodno prepoznavnost. Zavod si bo zato tudi v prihodnje prizadeval za vodilno mesto na področju proučevanja in predstavljanja bogate zapuščine znamenitega kranjskega polihistorja. Kot muzejska ustanova bo prav tako še naprej izvajal zbiranje, raziskovanje in promocijo premične kulturne dediščine. Pri tem nas bodo vodila načela strokovnosti, objektivnosti, odprtosti družbi in odgovornosti.

Z obsežno vsebinsko in tehnično prenovo se je Bogenšperk v zadnjih letih močno približal najnovejšim muzejskim standardom. Pomemben korak v tej smeri sta bili postopna profesionalizacija vodniške službe in uvedba pedagoških programov za organizirane skupine obiskovalcev. Nadalje je pomembno, da je vsaka nova stalna razstavna postavitve dvojezična (slovensko-angleška) in tako dostopna tudi tujim obiskovalcem. Med poglobitnimi izzivi v naslednjem petletnem obdobju bo zagotovitev dostopnosti gibalno oviranim, slabovidnim in gluhih osebam. Da bi bile razstave privlačne za čim širši krog obiskovalcev, bodo dopolnjene z zanimivimi interaktivnimi vsebinami.

Vizija

Muzej na gradu Bogenšperk mora ostati vodilna slovenska ustanova pri ohranjanju in promociji zapuščine Janeza Vajkarda Valvasorja, kot institucija, katere ustanoviteljica je Občina Šmartno pri Litiji, pa želi skrbeti tudi za zbiranje, proučevanje in predstavljanje lokalne kulturne dediščine. Nadalje ostaja standardna destinacija tako za šolske ekskurzije kot za organizirane skupine in posamezne domače in tuje obiskovalce. S širitvijo in izboljšanjem razstavnih vsebin bo Bogenšperk nadalje pridobival na prepoznavnosti in večjem obisku, slednje pa bo imelo vpliv tudi na povišan prihodek iz naslova te dejavnosti. Muzejske razstave bodo tudi v prihodnje v največji možni meri prilagojene ciljni publiki, to so osnovnošolske in srednješolske skupine.

Izhodišča za razvoj muzejske dejavnosti:

- ohranjanje kulturne dediščine: zagotoviti strokovno upravljanje, konservacijo in restavracijo grajskih vsebin ter ustrezno hrambo muzejske zbirke;
- razvoj obstoječih in postavitve novih muzejskih zbirk: nadaljevati z evidentiranjem, raziskovanjem in lastnim dopolnjevanjem zbirk, s poudarkom na Valvasorjevem opusu in zgodovini gradu;
- nadaljnji razvoj izobraževalne dejavnosti: razviti pedagoške in andragoške programe za različne ciljne skupine (šole, družine, starejši, strokovna javnost), sem sodi tudi izvedba javnih vodstev in strokovnih predavanj;
- digitalizacija in dostopnost: uvesti sodobne tehnološke rešitve (npr. digitalni vodiči, virtualne razstave, spletne vsebine) za večjo dostopnost in privlačnost vsebin ter označevanje (smeri ogleda muzeja, smeri razstav);
- interpretacija razstav: oblikovati stalne in občasne razstave, ki povezujejo zgodovino z aktualnimi temami in vključujejo didaktične pripomočke (interaktivni, vizualni, fizični in digitalnih pristop) ter makete (npr. zgodovinski razvoj gradnje gradu);
- razvoj partnerstev: vzpostaviti sodelovanje z muzeji, izobraževalnimi ustanovami, občinami in turističnimi organizacijami na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni;
- rast števila obiskovalcev: povečati prepoznavnosti gradu in muzejske dejavnosti preko promocije, dogodkov in programov za različne skupine obiskovalcev;
- promocija: oblikovati nov tiskan in digitaliziran promocijski material za grad Bogenšperk in grajsko trgovino (npr. letaki, prospekti, rolo panoji, letaki za posamezne zbirke ipd.), preveden v več jezikov (angleščina, nemščina, italijanščina, francoščina);
- okoljevarstvena trajnost: uvajati trajnostne prakse v delovanje muzeja (koši za ločevanje odpadkov, napisi na sanitarijah za varčevanje z vodo in elektriko);
- dostopnost za ranljive skupine in osebe z omejenim gibanjem: izboljšati fizični in vsebinski dostop do gradu in muzejske ponudbe z vzpostavitvijo ustrezne infrastrukture (klančine, dvigalo, urejene sanitarije), prilagoditi vsebine za senzorno ali kognitivno ovirane obiskovalce (npr. taktilne poti, avdio opisi, enostavno berljivo gradivo, panoji z Braillovo pisavo) in vključiti programe za socialno ranljive skupine.

Poglavitna cilja:

- dopolnjevanje in posodabljanje stalne muzejske postavitve z upoštevanjem najnovejših smernic muzeologije;
- najti ustrezno rešitev za depojsko problematiko muzeja.

Digitalizacija muzejskih vsebin

Postopoma bomo uvedli pripomočke za ranljive skupine, kot so zvočni vodiči s tipkami ali aplikacijo, prilagojeno bralnikom zaslona, tipne makete grajskih prostorov in drugih podob, Braillove table z osnovnimi informacijami ob fizičnih eksponatih, interaktivne zvočne točke (npr. Valvasor pripoveduje o svojem življenju). Gibalno oviranim in ostalim bodo na voljo interaktivne vsebine, dostopne v pritličju (replike iz zgornjih nadstropij). Za osebe z motnjami v razumevanju in otroške skupine bomo pripravili preprosto oblikovane vsebine, animirane zgodbe z osnovnimi zgodovinskimi sporočili ter barvno označene vodiče (stripe).

Vizija: grad Bogenšperk bo s svojimi muzejskimi razstavami postal sodoben kulturni center, v katerem se bo bogata zgodovina spojila z inovativnimi digitalnimi pristopi, to pa bo omogočilo dostopnost vsebin za vse obiskovalce, vključno z ranljivimi skupinami.

Cilji, ki jih pri tem zasledujemo:

- povečati dostopnost, privlačnost in interaktivnost muzejske ponudbe;
- vpeljati tehnologije, ki spodbujajo učenje skozi izkušnjo;
- zagotoviti enakovredno kulturno doživetje za vse skupine obiskovalcev;
- ohraniti in interpretirati kulturno dediščino skozi sodobne medije.

Ukrepi za doseg ciljev:

Virtualna točka bo obiskovalcem omogočila poglobljeno raziskovanje vsebin tudi izven fizičnih razstav in bo vključevala:

- 3D virtualni sprehod po najpomembnejših prostorih gradu;
- zgodovinske rekonstrukcije (npr. Valvasorjeva bakrotiskarna, prizori iz vsakdanjega življenja v 17. stoletju ...);
- večjezično predstavitev (slovenščina, angleščina, nemščina, znakovni jezik – z videoposnetki);
- zvočni vodnik in vizualne elemente za slabovidne;
- povezavo z AR-doživetji (npr. obiskovalec z mobilnim telefonom na fizični razstavi vidi oživiljene predmete ali like).

Interaktivna izobraževalna tabla, ki bo spodbujala aktivno učenje obiskovalcev skozi igro in bo vsebovala:

- tematske enote o zgodovini gradu, Valvasorju, grbih, vraževerju in čarovništvu;
- vprašanja z več možnimi odgovori, sestavljanke, prepoznavanje predmetov;
- personalizirane izpise rezultatov (npr. tvoje čarovniško ime, prerokba).

Predvideni ukrepi po posameznih muzejskih zbirkah in prostorih

Grajska kapela

Zgradili so jo Windisch-Graetzi med letoma 1853 in 1862, danes pa občasno služi cerkvenemu poročnemu obredu. Obiskovalci si jo lahko brezplačno ogledajo ob vstopu v grad. Do leta 2030 je predvidena izvedba ukrepov za sanacijo kapilarne vlage v prostoru.

Rusko-slovenski center Davorina Hostnika

Posegi v obstoječo razstavo niso predvideni, niti niso potrebni. Center je že nekaj let talec geopolitičnih napetosti med Zahodom in Rusko federacijo, kar občutno zavira njegov razvojni potencial. Če se bodo razmere v naslednjih letih umirile, bo mogoče izvajati vsakoletno prireditve, s katero bi javnost ozaveščali o življenju in delu avtorja prvega rusko-slovenskega in slovensko-ruskega slovarja. Najprimernejša termina sta sredina septembra ob obletnici rojstva in konec marca ob obletnici smrti. Glede na to, da je Javni zavod Bogenšperk vodilna ustanova na področju ohranjanja in promocije dediščine Davorina Hostnika, bo leta 2029 z znanstvenim simpozijem ali okroglo mizo poskrbel za

obeležitev stoletnice njegove smrti. V primeru ureditve razmer bo v okviru centra ponovno zaživela tudi pedagoška dejavnost v povezavi z eno izmed gimnazij iz Celja (organizacija kulturnih dni na temo ruske književnosti).

Bogenšperk skozi čas

Na stalni razstavi, na kateri je predstavljen stavbni razvoj gradu, sta do leta 2030 predvideni dve manjši dopolnitvi. Prva se nanaša na postavitve petih manjših lesenih maket, s katerimi bi ponazorili posamezne stavbne faze. Cilj bomo lahko dosegli s predhodno temeljito kastelološko študijo. Druga novost, ki bo predvidoma obogatila zbirko, je vključitev digitaliziranih upodobitev Bogenšperka od 17. do 21. stoletja.

Kranjska

Za stalno razstavo o zgodovini nekdanje osrednje slovenske zgodovinske dežele dopolnitve v obdobju do 2030 niso načrtovane.

Wagni – graditelji gradu

V prostoru, v katerem je na zgoščen način predstavljena zgodovina rodbine Wagen, so v obdobju novega strateškega načrta predvideni večji posegi. Umeščanje dodatnih besedil ni smiselno, zato bo razstava nadgrajena s predmeti. Na podlagi večletnih raziskav je bil v letu 2025 narejen doslej najpopolnejši rodovnik Wagnov, ki bo prva dopolnitev obstoječe razstavne postavitve. Obogatili bi jo še z repliko rodbinskega grba in odlitkom nagrobnika Erazma I. Wagna iz župnijske cerkve sv. Martina v Šmartnem pri Litiji.

Šmartno pri Litiji

V prostoru nekdanje multimedijske sobe bo v obdobju 2026–2030 postavljena nova stalna razstava, posvečena predstavitvi zgodovine Šmartnega pri Litiji s težiščem v zgodnjem novem veku. Njen poglobitveni namen je obiskovalce seznaniti s krajem, s katerim sta bila grad Bogenšperk in Janez Vajkard Valvasor tesno povezana. Hkrati bo služila tudi kot promocija občinskega središča. V primeru, da ne bi prišlo do izvedbe, je alternativa še vedno ureditev multimedijske sobe, namenjene predstavitvi Bogenšperka in celotne turistične ponudbe občine Šmartno pri Litiji. S tem nameravamo izkoristiti potencial gradu in obiskovalce opozoriti tudi na ostale destinacije v okolici.

Valvasoriana

Razstava, ki je bila odprta v letu 2021, je sestavljena iz treh sklopov, v katerih je na strnjen in pregleden način predstavljeno življenje in delo Janeza Vajkarda Valvasorja. Vsebinske spremembe na tej veliki stalni razstavi niso potrebne, saj vsebuje najnovejša znanstvena spoznanja. Za dodatna besedila ni več prostora, zato bo pozornost namenjena umeščanju predmetov.

V prvem prostoru, v katerem je predstavljeno življenje na Kranjskem v 17. stoletju, načrtujemo namestitve dodatnih lutk, s katerimi bi celovito ponazorili oblačilno kulturo različnih družbenih slojev v polihistorjevem času. V drugem prostoru nameravamo postaviti vitrino z originalno ogrsko avbo iz druge polovice 17. stoletja, v tretjem pa po možnosti še dodatne okamnine.

Arkadni hodnik

Odpri arkadni hodnik, z rekonstruirano kapelno nišo v prvem nadstropju severozahodnega in jugozahodnega trakta je v preteklem petletnem obdobju poleg protokolarne dejavnosti (poroke) zaživel tudi za namen občasnih razstav. Enaka namembnost je predvidena v naslednjem obdobju.

Valvasorjeva delovna soba in Grafična delavnica

Stalni razstavi sta bili v preteklosti večkrat prenovljeni, nazadnje leta 2017. Javni zavod Bogenšperk skrbi za njeno vzdrževanje, sicer pa je zanjo pristojen Tehniški muzej Slovenije. Morebitni posegi bodo dogovorjeni z omenjeno muzejsko ustanovo.

Vraževerje in čarovništvo na Slovenskem

Gre za največjo stalno razstavo na gradu Bogenšperk, ki je bila odprta jeseni 2023. Vsebinski posegi vanjo niso predvideni, po možnosti pa bo obogatena s kakšnim dodatnim muzejskim predmetom.

Pogled v prazgodovino – vojvodinja Marija Mecklenburg-Schwerinska

V prostoru v letu 2025 še domuje stalna razstava Valvasorjev pogled v naravo, ki jo je skupaj s partnerji pred več kot desetletjem postavil Tehniški muzej Slovenije. Ker je bila velika večina njene vsebine prenesena na Valvasoriano, je odprta možnost za vključitev še zadnje od velikih tem iz zgodovine gradu Bogenšperk v razstavno postavitvev. Gre za zgodbo znane arheologinje, vojvodinje Marije Mecklenburg-Schwerinske, ki je v grajskih prostorih zbrala neprecenljivo zbirko prazgodovinskih predmetov, izkopanih na raznih najdiščih širom tedanje Kranjske.

Stilsko urejeni prostori

V drugem nadstropju gradu se predvideva nadaljevanje ureditve prostorov z avtentično opremo, ki so bili delno zasnovani in opremljeni že sedaj, kot so:

- grajska knjižnica;
- predprostor;
- Skrita soba;
- grajski salon.

Večino potrebnih pohištvenih elementov na gradu že posedujemo, dokupiti bo potrebno določene manjše predmete (denimo umetniške slike in okrasne predmete). Za namen ureditve bomo pridobili zunanjega svetovalca. Posamezni predmeti se bodo ustrezno zaščitili, ogled se bo uredil na način, da ne bo dotikanja razstavljenih predmetov. Proučila se bo možnost, da bi se lahko prostore najelo (največ za dve osebi).

Predprostor

V prvem prostoru drugega nadstropja bomo ohranili dosedanjo postavitvev, bo pa treba poskrbeti za čiščenje in restavriranje historičnega pohištva.

Skrita soba

Prostor z originalnim parketom in ostanki stropne poslikave bomo opremili s stilnim pohištvom iz 19. stoletja. Panojskim besedilom se je treba zato odpovedati v korist QR kode, prek katere se bodo obiskovalci seznanili z Valvasorjevo sobo čudes, ki velja za prvi muzej na Slovenskem.

Salon

V tem prostoru bo s stilnim pohištvom iz 19. stoletja prikazan ambient, namenjen preživljanju prostega časa, druženju in ukvarjanju s hobiji. Večina potrebne opreme je že pridobljena. Odvisno od razpoložljivih sredstev se bo izvedla obnova posameznih elementov ter prenova strojnih instalacij.

Znanstvenoraziskovalno delo

Osredotočeno bo na lokalno zgodovino s posebnim poudarkom na gradu Bogenšperk in bo obsegalo:

- evidentiranje in obdelavo zgodovinskih virov,
- objavljanje izvirnih znanstvenih, strokovnih in poljudnoznanstvenih člankov,
- organizacijo predavanj in javna vodenja.

Poglavitni cilji znanstvenoraziskovalnega dela v obdobju 2026–2030 so:

- posodobitev in dopolnitev stalnih muzejskih razstav na gradu Bogenšperk,
- izdaja znanstvene monografije o zgodovini gradu Bogenšperk,
- popularizacija lokalne zgodovine in kulturne dediščine.

Pedagoška dejavnost v muzeju

Pedagoška dejavnost se je v zavodu sistematično začela v okviru strateškega načrta, ki se zaključuje z letošnjim letom. Ob dejstvu, da je ustanova vpisana v razvid muzejev, je nadaljnji razvoj in uveljavitev tega segmenta v prihodnjih petih letih izjemnega pomena za nadaljnji razvoj muzealstva na gradu. V osnovi so pedagoške delavnice namenjene predšolski in še posebej osnovnošolski populaciji (glede na kurikulum), nekatere izmed njih pa so zanimive tudi za srednješolsko in odraslo populacijo. Zavodu je v preteklem obdobju uspelo razširiti ponudbo še na Šmartno, in sicer z vključitvijo tematike o Slavku Grumu.

Za periodo naslednjih petih let se postavijo sledeča izhodišča in ukrepi razvoja predmetnega sklopa dejavnosti:

- nadaljnja promocija že uveljavljenih pedagoških delavnic: promocija uveljavljene grafične linorezne delavnice skozi partnerske programe s šolami in zavodi, vključitev v nacionalne kulturno-umetnostne projekte (npr. Kulturni bazar, Teden umetnosti v šoli) in razširitev v večstopenjski program (uvodni tečaj + nadaljevalna delavnica);
- uvedba novih programov in delavnic: razvoj novih tematskih delavnic, povezanih z Valvasorjevo dediščino (npr. delavnica o bakrotisku, kartografiji, zgodovinskih knjigah), naravno dediščino okolice (npr. delavnice na prostem, naravoslovni dnevi), kulturnimi in prazničnimi motivi (npr. srednjeveška delavnica, izdelava heraldičnih simbolov, kaligrafija);
- razširitev ciljnih skupin: razvoj ponudbe delavnic za odrasle (npr. umetniški tečaji, ustvarjalne sobote, večerni programi), ustvarjalne delavnice za starejše in mešane starostne skupine, ki spodbujajo aktivno medgeneracijsko povezovanje;
- povečanje dostopnosti za ranljive skupine: prilagoditev delavnic za gibalno ovirane obiskovalce (prilagojene poti, delovni prostori, mobilna oprema), vključevanje socialno ogroženih skupin v brezplačne ali subvencionirane programe, sodelovanje z nevladnimi organizacijami in lokalnimi društvi (npr. VDC Litija);
- nadgradnja dosedanjega sodelovanja in mreženje: krepitev sodelovanja s šolami, vrtci, zavodi, društvi in domovi za starejše, povezovanje z drugimi muzejsko-pedagoškimi centri za izmenjavo dobrih praks in vključevanje v nacionalne pobude in razpise s področja kulturno-umetnostne vzgoje in neformalnega izobraževanja;
- promocija in prepoznavnost: uvedba letnega kataloga pedagoških programov, ki se deli po šolah, vrtcih, knjižnicah in na spletu, redna prisotnost pedagoških vsebin na družbenih omrežjih z objavami del, utrinkov in izjav udeležencev ter poudarjanje možnosti individualnih prijav (ne le skupinskih), kar širi doseg tudi med individualne obiskovalce in družine.

Za doseganje zastavljenih ciljev se bodo v prihodnjem petletnem obdobju izvajali sedanji, že uveljavljeni pedagoški programi in delavnice:

- Grad Bogenšperk (osnovni vodeni ogled za posamezne starostne skupine);
- Čarovništvo in vraževerje na Slovenskem (vodeni ogled);
- Ustvarjalna grafična delavnica (vodeni ogled z delavnico);
- Potovanje v preteklost v spremstvu grajskih gospodov (animirani ogled);
- Valvasoriana (vodeni ogled z zaključnim kvizom);
- Danes smo grajski arhitekti (vodeni ogled in ustvarjalna delavnica);
- Sprehod po Grumovem Šmartnem (vodeni ogled).

Navedenim bomo dodali dva nova:

- Knjigovezi za en dan (vodeni ogled in ustvarjalna delavnica) in
- Odkrite skrivnosti plemiških grbov (vodeni ogled in ustvarjalna delavnica).

Kazalniki učinkovitosti razvoja pedagoške dejavnosti:

kvantitativni kazalniki:

- število izvedenih delavnic, programov za šole in vrtce in ostale skupine;
- število udeležencev po starostnih skupinah;
- število partnerskih šol, vrtcev in drugih ustanov;
- udeležba na medgeneracijskih programih;

kvalitativni kazalniki:

- povratne informacije učiteljev, staršev in otrok (ankete, evalvacije);
- število ponovnih obiskov posameznih šol;
- vključenost pedagoških vsebin v učne načrte partnerjev.

Galerijska dejavnost

Galerija gradu Bogenšperk je projektno zaživela v aprilu 1999, ko so bili v ta namen urejeni prostori nekdanje Lovske zbirke. V prvih dveh desetletjih je imela različne koncepte delovanja, leto (2018) pred njeno okroglo obletnico pa smo jo razširili še v prostore nekdanje grajske spalnice.

Strokovno podlago za izbor in vrednotenje razstavljalcev bomo zagotavljali s pomočjo zunanje strokovne sodelavke. Galerija ostaja odprta skozi celo leto. Letna sezona se bo tradicionalno začela z odprtjem razstave ob kulturnem prazniku in zaključila z razstavo ob občinskem prazniku. Letno se bo tako zvrstilo do 6 razstav, za mednarodni pridih bo poskrbela vsaj ena izmed njih.

Mini galerija

Prostor v času prenove gradu ni bil ustrezno urejen in se je do (vključno) leta 2018 uporabljal za skladiščenje. V ta namen je v letu 2019 stekla postopna obnova, ki je bila zaključena v letu 2021.

V obdobju naslednjih petih let je predvideno, da se bo prostor uporabljal za manjše likovne razstave, alternativno ga bo možno uporabljati tudi interdisciplinarno v kombinaciji galerijske in informacijske dejavnosti.

Cilji, ki jih zasledujemo pri razvoju galerijske dejavnosti na gradu:

- podpora lokalni umetnosti in društvom: redno predstavljati umetnike iz občine in širše regije, omogočiti prostor za razstave lokalnim likovnim društvom (Lilã), kulturnim ustvarjalcem in mladim talentom in aktivno sodelovati z osnovnimi in srednjimi šolami (OŠ Šmartnopri Litiji), ljubiteljskimi kulturnimi društvi in zavodi;
- osrednja letna razstava: vsako leto organizirati eno večjo, vsebinsko osredotočeno razstavo, ki presega ožje okvire likovne umetnosti (npr. zgodovinske, znanstvene, družbene teme), ki spodbuja interdisciplinarni pristop in vključuje različne medije, nagovarja široko občinstvo in omogoča vključevanje spremljevalnih dogodkov (pogovori, delavnice, vodstva);
- mednarodne razstave in sodelovanja: gostiti izbrane mednarodne razstave v sodelovanju z galerijami, kulturnimi centri in spodbujati medkulturni dialog in izmenjave z umetniki iz tujine tudi v obliki rezidenčnih programov;
- razvoj občinstva in dostopnost: oblikovati raznoliko spremljevalno ponudbo – vodenje, delavnice, pogovori z umetniki, ustvarjalne delavnice za otroke – poudariti vključujoč dostop ranljivim skupinam (tudi fizično – z urejenimi dostopi – in vsebinsko – z jasnimi, prilagojenimi vsebinami);

- **promocija in prepoznavnost:** učinkovito promovirati razstave preko lokalnih in nacionalnih medijev, družbenih omrežij, kulturnih portalov in vzpostaviti stalno vizualno identiteto galerijske dejavnosti znotraj celostne podobe gradu Bogenšperk.

Klet Bogenšperk

V povezavi s pridobitvijo delnega financiranja projekta preko mehanizma javnega razpisa (nepovratna sredstva) se predvideva dokončanje ureditve vinske banke. V ta namen bi se izdelali kovinski sefi, ki jih bodo najemniki lahko uporabljali proti plačilu, zavod pa bo s tem ustvaril dodaten prihodek na trgu.

Z dejavnostjo vinske kleti zasledujemo tudi naslednje cilje:

- povečanje števila obiskovalcev gradu;
- podpora ostalim dogodkom, ki se odvijajo na gradu ali širše v občini;
- povečanje obsega tržne dejavnosti;
- ponudba obstoječih in novih proizvodov pod lastno blagovno znamko;
- utrjevanje produkta edinstvene (grajske) vinoteke.

Grajska prodajalna

Prodaja spominkov je v recepciji gradu postopoma zaživela z ustanovitvijo zavoda. V zadnjih petih letih je zavod v pritličju severozahodnega stolpa uredil namensko prodajno mesto (nakup se še vedno opravi na blagajni recepcije). Sedanji rezultati glede obsega prodaje in samega nabora izdelkov niso zadovoljivi, zato je pred nami naloga, da se v naslednjem petletnem obdobju obseg prodaje in število artiklov povečata za četrtno (25 %). V ta namen se predvidevajo sledeči ukrepi za doseganje ciljev:

- predstaviti ponudbo z osnovnimi pomembnimi podatki za kupce (cena, kratek opis izdelka) na spletni strani;
- povečati komuniciranje na družbenih omrežjih s predstavitvijo prodajnih artiklov;
- spodbuditi prodajo v muzejski trgovini ob pomembnih dogodkih na gradu (npr. festivalski dogodki);
- vključitev novih ponudnikov in nabora izdelkov;
- določiti produkte za različne ciljne skupine kupcev;
- v sodelovanju z občino oblikovati nabor protokolarnih daril in jih vključiti v ponudbo.

Investicijsko vzdrževanje na gradu

Osnovno izhodišče pri vzdrževalnih posegih v naslednjem petletnem obdobju je, da se arhitekturna zasnova objekta ne spreminja. Grad je bil (večinoma) ustrezno konservatorsko obnovljen, zato posegi v njegovo konstrukcijo niso potrebni.

Investicijsko vzdrževanje gradu v prihodnjem petletnem obdobju bo zasledovalo cilje izhodišč strategije zasnove in izvajanja vsebin, ki so na gradu, in sicer:

- omogočanje dostopa gibalno oviranim;
- dodatna ponudba storitev v Grajski kleti;
- nakup potrebne tehnične opreme za izvedbo prireditev;
- zagotavljanje sodobnih tehničnih in varnostnih standardov na objektu;
- nadaljnja prenova prostorov in opreme v drugem nadstropju gradu;
- nadaljnja ureditev skladiščnih prostorov.

Projektna dokumentacija:

V prihodnjih petih letih se predvideva izdelava projektno-tehnične dokumentacije za sledeča področja:

- projektna dokumentacija za postavitve čistilne naprave;
- projektna dokumentacija za prenovo ogrevanja (kotlovnica, zamenjava energenta);
- idejni projekt ureditve terase pri gradu;
- idejni projekt za muzejski depo (na delu podstrešja).

Sredstva se bodo zagotovila iz sredstev proračuna Občine Šmartno pri Litiji in javnih razpisov ter skupnih projektov (Interreg).

Detajlni načrt investicijskega vzdrževanja se bo pripravil z letnim programskim načrtom zavoda in predhodnim dogovorom z lastnikom objekta.

Cilj: z vzdrževanjem objekta zasledujemo cilje, ki jih je postavila konservatorsko-restavratorska stroka pri revitalizaciji objekta od začetka obnove dalje.

Gospodarski objekt in grajska pristava (Pollandova hiša)

Prostorska umestitev gospodarskega poslopja in Pollandove hiše na pristavi gradu Bogenšperk je razumljiva šele v historičnem kontekstu glede na stare poti, ki so razvidne iz franciscejskega katastra. Glavna zgodovinska cesta s strani Šmartnega se je strmo vzpela na greben in se je med gradom in gospodarskim poslopijem pripela na cesto, ki je vodila po južnem robu grebena in se potem naprej vzpela proti vasi Leskovica.

Koncept arhitekturne ureditve – gospodarsko poslopije

V osnovnem konceptu celovite prenove gospodarskega poslopja in Pollandove hiše se je izhajalo iz dejstva, da je kulturna dediščina, ki jo je Valvasor upodobil na svojih bakrorezih, tukaj še toliko pomembnejša. Pri gospodarskem poslopiju se bo odstranil najnovejši del, ki ni bil podkleten in je tudi statično v najslabšem stanju. V tem delu se bo umestil nov prizidek s kletjo, v katero se bo postavilo tudi manjšo večnamensko dvorano, v kateri je lahko kavarna z zajtrki in prostor za manjše prireditve.

Za nov objekt nad kletnim delom, ki ima enak gabarit kot stara stavba, se predlaga v celoti leseno fasado, po priporočilu bo lesena tudi konstrukcija. Nova stavba je od starega gospodarskega dela ločena s stekleno cezuro po vsej širini. Na ta način bo postal dobro osvetljen originalni kamniti zid starega objekta za recepcijo eden ključnih poudarkov celotne ureditve, viden bo od znotraj in od zunaj.

Koncept arhitekturne ureditve – Pollandova hiša

Pollandova hiša je pritlična stavba in deloma podkletena z uporabnim podstrešjem. Vpisana je v Register nepremične kulturne dediščine (EŠD: 11150). Streha, vključno s konstrukcijo, je bila ob zadnji prenovi zamenjana. Podstrešje je bilo že od začetka izkoriščeno, nad strešino sta bila dva dvignjena zatrepca, ki se bosta ohranila. Predlagamo, da se frčade z dvokapnih preoblikujejo v pultne.

V skladu z osnovno strukturo objekta se bo namestilo in razporedilo v stavbo sobe za goste, tako da se bo čim manj poseglo v stare zidove. Tudi stopnišče se bo ohranilo na istem mestu. Glede na nov prvi pogled na celoten stavbni kompleks, ki se je odprl z novo cesto, je primerno, da hiša z verandama dobi osrednji poudarek na zahodni strani (v skladu s tipologijo vil, ki so se v drugi polovici 19. stoletja gradile v našem prostoru). Verandni stolpič je tudi funkcionalno zelo logičen, saj vse tri etaže lepo odpre in poveže, hkrati pa gostom omogoča zadrževanje zunaj v času zahajajočega sonca.

Projekt dokončanja obnove Pollandove hiše in gospodarskega poslopja ostaja strateško najpomembnejši projekt zavoda tako za nadaljnji razvoj destinacije gradu Bogenšperk kot tudi uspešen razvoj in s tem trženje turističnega segmenta v naši občini. Z zaključkom projekta se bo oblikovala ponudba namestitvenih kapacitet za do 50 oseb, ki bo ustrezala standardu glede na lokacijo namestitve. Javni zavod Bogenšperk je s pridobitvijo kulturnovarstvenih pogojev, ki so potrdili idejni projekt prenove obeh

objektov, zaključil samostojne ukrepe na tem segmentu in bo tako v prihodnjih petih letih izvajal sledeče aktivnosti:

- za lastnika – Občino Šmartno pri Litiji – bomo koordinirali ukrepe, ki so potrebni za ohranitev veljavne idejne zasnove projekta, ki jo je potrdil Zavod za varstvo kulturne dediščine Ljubljana;
- izvajali se bodo redni pregledi objektov in izvajali ukrepi, ki bodo onemogočali nepooblaščen dostopanje do obeh objektov;
- spremljali se bodo možni alternativni ukrepi za sanacijo obeh objektov (sofinanciranje iz javnih finančnih virov).

Protokolarna dejavnost na gradu – poročne slovesnosti

V letu 1976 je bil Bogenšperk poleg ljubljanskega gradu prvi v Sloveniji, ki se je začel sistematično ukvarjati z organizacijo poročnih slovesnosti, tri desetletja so te potekale v grajski knjižnici, ki se je zaradi tega prijelo ime poročna dvorana. Protokol je bil postopoma obogaten z glasbeno spremljavo orgel (od devetdesetih let prejšnjega stoletja dalje), fotografskim ateljejem, možnostjo organiziranja poročnih slovesnosti (ohceti), ponudbo prostora za cerkvene poroke (kapela) in prevoza s kočijo (v grajski drevored). Na prelomu tisočletja so bile dosežene še zadnje visoke številke (leta 2000 skoraj 300 poročnih slovesnosti), nato pa je število porok začelo postopoma upadati, delno zaradi konkurence drugih protokolarnih lokacij na Slovenskem, delno pa tudi zaradi same ponudbe; nazadovanja števila ni mogla rešiti niti nova dodatna lokacija (lipov drevored). Trenda niso obrnili niti ukrepi, ki smo jih z vsemi deležniki (izvajalci) dorekli že v letu 2018. V letu 2020 smo zato celostno prenovili poročne protokole. Želeli smo se približati današnjim mladoporočencem, ki vedno bolj iščejo individualne zgodbe, edinstvena doživetja in osebne pristope, zato smo določili nove poročne lokacije in s tem odprli nove možnosti parom, ki se zdaj lahko poročijo v grajskem atriju, pod arkadami in na jasi za gradom. Po uspešnih izvedbah na omenjenih lokacijah smo se odločili, da dodamo dve novi lokaciji – zunanjo, Pod skal'co, in notranjo v Galeriji gradu (v okroglem stolpu drugega nadstropja). Še vedno ostajata v naši ponudbi poročni lokaciji, ki so ju pari izbirali v preteklosti, to sta poročna dvorana in lipov drevored. Hkrati smo prenovili tudi sam potek in tematiko protokola. Vsakemu protokolu smo dodali glasbeno spremljavo violinistke, razširili ponudbo cvetlične dekoracije in okrasitve samega prostora. Pri tem smo začeli sodelovati z lokalnim podjetjem, ki nudi cvetličarske in aranžerske storitve. Ob zaključku poročnega obreda zdaj mladoporočenca in priči nazdravijo s penino Wagensperg. Protokolu smo dodali tudi gostinsko ponudbo v sodelovanju z našim ponudnikom gostinskih storitev na gradu. Oblikovali smo nove lokacije za pogostitev, ki omogočajo, da se pari med seboj ne srečujejo, če imajo poroko en za drugim.

Za naslednje obdobje do 2030 ne predvidevamo večjih sprememb pri protokolih. Zasedovali bomo cilje, kako obstoječe protokole bolj praktično izpeljati, jih dopolniti s kakšnimi detajli in jih še bolj prilagoditi željam mladoporočencev. Vsako leto je predvidena udeležba na vsaj enem poročnem sejmu, kar zahteva tudi pripravo ustreznih tiskovin.

Koncept izvajanja poročnega protokola še naprej ostaja pod sloganom »Naj se vajina zgodba začne na gradu Bogenšperk« in obsega sledeče karakteristike:

Lokacija protokola:

- grajska knjižnica,
- okrogel stolp v galeriji,
- arkade,
- atrij,
- lipov drevored,

- grajska jasa (med gradom in drevoredom,
- Pod skal'co.

Osnovni protokol bo vključeval:

- sprejem vodje protokola pred grajskimi vrati, besede dobrodošlice, nagovor in vodenje,
- glasbeno spremljanje poročnega obreda z violino,
- cvetlično dekoracijo poročne lokacije,
- možnost fotografiranja v gradu in njegovi okolici na dan poroke ali pred tem,
- pogostitev s penino za mladoporočenca in priči (odpiranje penine in postrežba),
- simbolično darilo gradu Bogenšperk,
- matičarja in državnega uslužbenca, ki vodi civilni obred,
- pripravo prostora,
- stroške najema in ureditve prostora,
- organizacijo dogodka.

Dodatna ponudba: osnovni protokol se bo lahko dopolnil z:

- možnostjo izbire spremljave različnih glasbil (solo ali duo): violina, orgle, harfa, citre;
- možnost najema kočije: kočijaž par pripelje do poročne lokacije in po poroki odpelje skozi grajski park vse do lokacije pogostitve;
- pogostitev: možnost, da se uradni del poročnega slavlja nadaljuje na gradu;
- cerkvena poroka v grajski kapeli: če je civilni obred izveden na gradu Bogenšperk, je uporaba kapele za izvedbo cerkvenega obreda brezplačna; obred se organizira v dogovoru z duhovnikom.

Potek poročnega protokola

Vodja protokola goste pričaka na parkirišču. Pozdravi jih in nagovori. Spremlja jih do poročne lokacije, kjer svate posede oziroma jih razporedi na svoja mesta. Ti počakajo mladoporočenca, ki ob glasbeni spremljavi prideta do matičarja. Sledi civilni poročni obred, ki ga lahko par dopolni s svojimi zaobljubami. Na koncu obreda vodja protokola prinese penino, s katero par nazdravi s svojima pričama in matičarjem. V spomin se mladoporočencema izroči simbolno darilo. Po končanem obredu vodja protokola pospremi svate in mladoporočenca.

Cilji: ohranjati in nadalje uveljaviti grad Bogenšperk kot butično poročno destinacijo. Ciljno število poročnih protokolov na letni ravni je 35.

Organizacija tržnih dogodkov

Za potrebe poslovnih ali zasebnih srečanj bo zavod tržil sledeče konferenčne kapacitete (prostore) na gradu:

- atrij,
- knjižnica,
- galerijski prostori,
- konferenčni prostor Rusko-slovenskega centra Davorina Hostnika,
- grajska klet,
- najem celotnega gradu.

Strankam se bo poleg najema prostora in tehnike ponudilo tudi kulturne vsebine (ogled gradu in muzejskih zbirk, možnost izvedbe kulturnih dogodkov, animacijski paketi) in gastronomsko ponudbo (vinoteka – degustacija, kulinarika).

Cenik najema prostorov bo na predlog direktorja zavoda, potrjeval svet zavoda. Cene dodatnih storitev se oblikujejo glede na ponudbo zunanjih izvajalcev.

Grajski park

Aktivnosti se namenijo predvsem možnosti upravljanja dela zemljišč, ki so del vplivnega območja spomenika in so v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Najbolj pereči zadevi sta (ne)vzdrževanje lipovega drevoreda in sama raba zemljišč. Na podlagi navedenega je zavod že v marcu 2018 omenjenem skladu poslal predlog, da se sklene najemna pogodba za parcele, ki zadevajo drevored. Te predstavljajo minimum, ki je potreben za vzdrževanje ključnih delov naravne dediščine spomenika, poleg tega je bilo območje pred dvema desetletjema (drug najemnik) že ustrezno vzdrževano. Napredka pri dogovorih ni bilo, stanje se poslabšuje. Naša želja in koncept upravljanja spomenika izhaja z območja, ki ga je jasno definiral tudi popravek odloka o razglasitvi gradu Bogenšperk za kulturni spomenik državnega pomena, in sicer (citirano):

V Odluku o razglasitvi Gradu Bogenšperk za kulturni spomenik državnega pomena (Uradni list RS, št. 81/99) se prvi odstavek 3. točke spremeni tako, da se glasi: »Spomenik obsega zemljišče, parcelne številke 1941, 1942, 1943, 1944/3, 1945, 1957/1, 1957/2, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965/3, 1965/4, 1965/5, 2027/3 (del parcele: južni in osrednji del poti do parcele št. 2009), 2029 (del parcele: del poti od parcele št. 2027/3 do parcele št. 1955 oziroma 1956/2), vse k.o. Liberga. Meja spomenika je določena na digitalnem katastrskem načrtu (uveljavljen dne 25. 10. 2002, Uradni list RS, št. 97/02, datoteka z dne 1. 2. 2005, izvorno merilo 1:2880) in vrisana na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1:5000. Izvirnika načrtov hranita Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljevanju: zavod).«

Cilj strategije Javnega zavoda Bogenšperk v predmetni zadevi je, da se postopno uredi vplivno območje gradu Bogenšperk na način, ki bo odgovarjal smernicam, ki jih je pripravila stroka, in potrebam po ureditvi in vzdrževanju predvidene in potrebne parkovne zasnove območja spomenika. Ključni strokovni partner pri urejanju navedene zadeve je Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Ljubljana, zato se tudi od njih pričakuje ustrezno ukrepanje, skladno z zakonskimi pristojnostmi.

Ostale aktivnosti na tem področju (športno rekreativni dogodki):

- kolesarska rekreativno-tekmovalna prireditve – termin prireditve bi bil možen ob koncu avgusta ali v začetku septembra (sobotni ali nedeljski termin);
- trim steza – trim steza se mora konkretnije vpeti v grajski park s sprehajalno potjo do ostankov gradu Lichtenberk.

TURISTIČNA DEJAVNOST

Strategija zasnove in izvajanja ukrepov na področju promocije in razvoja turistične dejavnosti v občini Šmartno pri Litiji bo potekala sočasno na lokaciji TIC Šmartno in gradu Bogenšperk.

Sedaj zavod opravlja dejavnosti, ki so povezane z:

- informiranjem obiskovalcev v okviru delovanja TIC Šmartno in TIC Bogenšperk;
- izvajanjem organizacije javnih prireditev, ki imajo namen spodbujanja razvoja turistične dejavnosti na lokalni ravni;
- oblikovanjem turističnih produktov z vsebinami z območja občine ali kot dela širše turistične strategije;
- izvajanjem prodaje na drobno specializiranih izdelkov, ki se navezujejo na lokalno identiteto;
- izvajanjem vodenih ogledov izven destinacije gradu Bogenšperk.

Delo zavoda pri turističnem razvoju občine Šmartno pri Litiji je predvideno tako v kontekstu razvoja in promocije občine kot celote kot posameznih produktov. Nadalje se strategija še naprej navezuje na širše območje kot tudi na nacionalno strategijo v delu, kjer je lahko kompatibilna (promocija zelenega in kulturnega turizma). Lokalno je izvajanje strategije in projektov v največji meri povezano z vsebinami, ki se izvajajo na gradu Bogenšperk, posegajo pa tudi tako rekoč na območje celotne občine. Ključni ukrep do zelenih ciljev je v usvojitvi ustreznih trženjskih in marketinških prijemov, seveda ob upoštevanju izhodišč trajnostnega razvoja – kulturnih značilnosti družbe, ekonomske vzdržnosti ponudbe in upravljanja, ki takšen pristop aktivno podpira.

Strateška usmeritev ostaja, da bi občina Šmartno pri Litiji postala prepoznavna, avtentična butična destinacija s prepoznavnostjo v širši regiji in z močnim poudarkom na lokalni ponudbi, ki bo vsebovala naravno in kulturno dediščino.

V okviru izvedbenega dela se predvidijo sledeči načrtovani ukrepi za doseganje ciljev:

- izvedba strategije sodelovanja z obstoječimi in novimi ponudniki storitev na področju turizma v občini;
- trženje doživljajskih prodajnih produktov (turistični paketi) na ravni zavoda;
- razvoj prostočasnih dejavnosti (celovita ponudba kolesarskih in pohodniških poti za različne ciljne skupine);
- spodbujanje trajnostnega turizma;
- sodelovanje s sorodnimi organizacijami v regiji, denimo tako pri razvoju novih produktov (ponudbe za zaključene skupine) kot skupnih trženjskih nastopih;
- sodelovanje s Turizmom Ljubljana in krovno (nacionalno) turistično organizacijo za promocijo destinacije in njene ponudbe;
- stalna evalvacija aktualne ponudbe turističnih vsebin, osvežitvev in nadgradnja turističnih produktov;
- stalno izobraževanje zaposlenih za utrjevanje obstoječega in usvojitve novega znanja s področja promocije in trženja turistične ponudbe;
- ohraniti obstoječe število brezplačnih dogodkov, ki vplivajo na zavest o pomenu panoge;
- nadaljnja uveljavitev in utrditev obstoječih turističnih blagovnih znamk v občini;
- povečati število obiskovalcev gradu Bogenšperk za 10 %;
- na letni ravni povečati število obiskovalcev prireditev zavoda za 10 %;
- spodbujanje in pridobivanje investitorjev za razvoj turističnih dejavnosti in produktov, predvsem nočitvenih kapacitet;
- pristop h kartici ugodnosti Turizma Ljubljana.

Turistično-informacijska dejavnost

Na področju turizma je Javni zavod Bogenšperk prevzel promocijo turizma in spodbujanje kulture tako, da bi se dosegla kakovostna in usklajena turistična ponudba na eni strani ter zadovoljstvo občanov, ki se bi jim ponudilo več možnosti za aktivno preživljanje prostega časa in izboljšanje kvalitete življenja. Naloge informiranja obiskovalcev se bodo izvajale na lokacijah:

TIC Šmartno, Stareto trg 25, 1275 Šmartno pri Litiji – TIC Šmartno je odprt od ponedeljka do petka, in sicer od 9.00 do 12.00 in od 13.00 do 15.00;

TIC Bogenšperk, Bogenšperk 5, 1275 Šmartno pri Litiji – TIC v gradu je odprt skladno z odpiralnim časom muzeja na Bogenšperku.

Prostori turističnoinformacijskega centra na Staretovem trgu 25 so zaživeli v obliki treh dejavnosti. Poleg tega, da nudijo delovni prostor sodelavcem zavoda, so prostor, kjer se domačini, turisti in obiskovalci ustavijo, ko potrebujejo informacije o kulturnem ali družabnem dogajanju ali usmeritev glede turistične ponudbe. Turističnoinformacijski center nudi tudi prostor za sestanke in delavnice. V TIC Šmartno je v preteklosti zaživela tudi butična trgovinica z unikatnimi izdelki, ki ostaja tudi del programskega koncepta naslednjih petih let.

Kadrovsko bomo obe lokaciji pokrivali z redno zaposlenimi; na gradu tudi prek izvajanja muzejske dejavnosti tudi s honorarno zaposlenimi (sobota, nedelja, prazniki).

Trženje turističnih produktov za organizirane skupine

V petletnem obdobju, ki se zaključuje, je zavod poskušal s trženjem treh specifičnih produktov za skupine: *Na kulinarično šmartnovanje*, *Po poti energije* in *Po poti preteklosti*. Skupno jim je bilo, da so nudili možnost spoznavanja občine in hkrati dali priložnost lokalnim ponudnikom, da se predstavijo. Produkti so bili zamišljeni kot butični in temu primerno sta bila zastavljena tudi ključna cilja na tem področju – da se bo do konca letošnjega leta navedenih programov udeležilo do 200 oseb na letni ravni ter da bomo tako uspeli postopoma utrditi blagovno znamko Šmartno kot destinacijo za dnevne izlete za individualne ali manjše zaključene skupine. Oba cilja v obstoječi strategiji nista bila dosežena, kar pomeni potrebo po novih usmeritvah. V ta namen se bodo izvedli sledeči ukrepi:

- analiza neuspeha dosedanjih pristopov (do začetka leta 2026);
- aktivna prodaja destinacije agencijam, ki organizirajo dnevne izlete;
- digitalni katalogi doživetij (vključno z dnevnimi izleti, vikend paketi, teambuildingi);
- povezava s ciljnimi trgi (Ljubljana, Celje, Novo mesto).

V ta namen se določa tudi nov cilj do leta 2030:

- vsaj 5 prodajno uspešnih produktov (od tega vsaj dva do leta 2027) v ponudbi vsaj treh turističnih agencij;
- vsaj 500 izletnikov letno prek agencijskih rezervacij.

Da bi oboje dosegli, bomo izvedli nadaljnje ukrepe:

- uporaba "design thinking" metodologije za razvoj novih paketov s testiranjem na lokalni populaciji in obiskovalcih;
- paketna ponudba, ki izhaja iz resničnih navad obiskovalcev: pohodniki, kolesarji, družine, seniorji, podjetja;
- ureditev pohodnih in kolesarskih poti;
- vključevanje lokalnih ponudnikov (čebelarji, vinarji, zeliščarji) v pakete.

Kazalniki zastavljenih ciljev:

- število obiskovalcev in koristnikov turističnih produktov;
- prihodki od dejavnosti, ki vključujejo vstopnine, storitve in izdelke;
- ankete o zadovoljstvu obiskovalcev;
- vključenost javnih ustanov in organizacij na ravni lokalne skupnosti;
- število novih turističnih ponudnikov in nočitvenih kapacitet;
- dejansko poslovno sodelovanje s turističnimi agencijami in drugimi partnerji;
- spremljanje zmanjševanja odpadkov, recikliranja in uporabe naravnih virov;
- obiskanost na promocijskih platformah.

Vodniška služba

Javni zavod Bogenšperk ostaja zavezan sodelovanju pri projektu lokalne vodniške službe, kot izhaja iz predmetnega odloka, ki sta ga sprejeli občini Šmartno pri Litiji in Litija. Vodniška služba na gradu Bogenšperk deluje parcialno (za potrebe gradu). Ločeno od nje ostaja v ponudbi vodeni ogled cerkve sv. Martina in Sprehod po Grumovem Šmartnem. Ostala vodenja so vezana na tematske ponudbe zavoda.

Priveditvena dejavnost

Festival Bogenšperk

Projekt festivala je nastal leta 2000 iz ideje o lastnem festivalu kot promotorju in povezovalnem členu lokalnega okolja. S presledkom tako postopoma nastaja in se oblikuje zadnji dve desetletji; posebej intenzivno pa to velja v zadnjih treh letih, ko je dobil tudi svojo prepoznavno vsebino in uveljavitev preko lokalnega okolja. Prepoznavnost in uveljavitev mu daje pestrost žanrov, ki sega od glasbenih nastopov uveljavljenih slovenskih umetnikov pa vse tja do kulinarčnih razvajanj, ki zadostijo okusom širših množic. Prepoznavnost in uveljavitev mu daje tudi ime, ki je nedvoumno povezano z enim najbolj prepoznavnih gradov na Slovenskem. Prepoznavnost mu raste tudi na račun tega, da spodbuja in izvaja mednarodno sodelovanje ter je stičišče ustvarjalcev lokalnega družbenega dogajanja. V letu sprejemanja novega strateškega načrta doživlja svojo enajsto izvedbo. Festivalsko dogajanje je z leti postalo utečeno tako glede časovnice, poteka od konca maja do druge polovice septembra, kot tudi po številu dogodkov – vsako leto se jih zvrsti v povprečju vsaj dvajset. Pri pripravi in izvedbi se povezujemo z lokalnimi zavodi, društvi in izvajalci. Vključili smo najstarejše in najmlajše občane Šmartnega, z grajskim počitnicami pa vsaj malo razbremenili tudi starše. Financiranje projekta je razdeljeno na javne vire (proračun Občine Šmartno pri Litiji, razpisi), prihodke iz sponzorstev, v večji meri pa tudi prodajo vstopnic za posamezne dogodke. V dosedanjih 10 izvedbah je zavodu na prizoriščih Bogenšperka in občinskega središča z raznovrstnimi vsebinami uspelo zgraditi blagovno znamko, ki ima v naslednjih petih letih ključna izziva v povečanju števila obiskovalcev in nadaljnjem kakovostnem dvigu vsebin festivala.

Vsebinski koncept in poslanstvo Festivala Bogenšperk v obdobju do 2030

V okviru Strateškega načrta je festival predviden kot najpomembnejša projektna blagovna znamka ustanove, ki bo v naslednjih petih letih vsebinsko in organizacijsko postopno rasla, s ciljem postati samostojna regionalno prepoznavna kulturno-turistična znamka.

Predvideno je, da bi vsebinska zasnova ostala v dosedanjih okvirih, intenzivneje pa se bo gradila blagovna znamka festivala, utrjevanje poslovnih partnerstev in uveljavitev lokacije gradu Bogenšperk kot prizorišča festivalskih dogodkov v širši okolici; slednje še posebej velja za regijo jugovzhodne Slovenije, od koder v zadnjem času opažamo rast števila obiskovalcev festivalskih dogodkov.

Festivalski program bo tako tudi v naslednjih letih vseboval dogodke s sledečih področij:

- koncerte popularne, zabavne in klasične glasbe,
- galerijske razstave in z njimi povezane dogodke,
- filmske projekcije,
- gledališke uprizoritve,
- literarne dogodke,
- kulinarčne dogodke (Okusi z gradu, Šmartno kuha, Okusi na²),
- medgeneracijske in
- rekreacijske družabne prireditve.

Ključna partnerstva

- Občina Šmartno pri Litiji preko ustanoviteljstva zavoda, ki je organizator festivala;
- finančni podporniki in partnerji iz lokalnega okolja;

- ostali poslovni subjekti z interesom vlaganje v kulturni marketing;
- medijski partnerji;
- lokalne ustanove s področij vzgoje in izobraževanja ter kulturnih dejavnosti.

Finančna konstrukcija

Za izvedbo zastavljenih ciljev bo ključna zagotovitev potrebnih finančnih virov. Finančni načrt predvideva, da bi se do konca petletnega obdobja zmanjšal odstotni delež iz naslova podpore, ki jo festivalu namenja Občina Šmartno pri Litiji, in sicer na račun rasti prihodkov iz naslova prodaje vstopnic in storitev ter sponzorskih prilivov. Pričakuje se, da bo javno financiranje ob koncu desetletja zastopano v deležu 25 %. V odhodkovnem delu pa najvišji delež odpade na honorarje izvajalcem, lastnikom avtorskih pravic (SAZAS in IPF), tehnične storitve, promocijo ter stroške dela. V naslednjih letih se bomo osredotočili na povečevanje prihodkov trženja festivala, ki zajema tako prodajo vstopnic kot trženje blagovne znamke in posameznih vsebin.

Rast števila obiskovalcev festivalskega dogajanja

Za povečevanje števila obiskovalcev bomo v naslednjih petih letih izvedli naslednje ukrepe:

- nadaljnje zasledovanje strategije organizacije cenovno dostopnih tržnih dogodkov;
- večina festivalskega dogajanja bo imela prost vstop z namenom, da bi pri domačih (iz matične občine) obiskovalcih še utrdili pripadnost blagovni znamki festivala;
- okrepljena promocija na socialnih omrežjih in izbranih tiskanih medijih;
- ohranitev promocije s tiskovinami;
- vzpostavitev lokalnih partnerstev za namen trženja turističnih paketov, povezanih s festivalom (denimo vstopnica za festival + nočitev + kulinarčni paket);
- vključevanje vrtca, šole, društev in mladinske populacije v medgeneracijske in ostale dogodke festivala;
- širitev ciljne skupine v sodelovanju s turističnimi organizacijami, gostinskimi ponudniki, medijskimi partnerji;
- organizacija brezplačnih tematskih večerov za več segmentov obiskovalcev;
- krepitev blagovne znamke – razširjen nabor izdelkov z logotipom Festival Bogenšperk;
- promocija festivala na mednarodni ravni.

Projekcija rasti števila obiskovalcev Festivala Bogenšperk v naslednjih letih predvideva, da se bo število povečalo za do 20 %. Cilj je tako leta 2030 doseči 7.000 obiskovalcev festivalskih dogodkov.

Sodelovanje s podjetjem Eventim

Za boljšo prepoznavnost in promocijo ter trženje plačljivih dogodkov festivala bo zavod ohranil partnerstvo s podjetjem Eventim.

Nadaljnji razvoj festivala je smelo zastavljen in ga ne moreta zaustaviti niti (še) omejena finančna sredstva niti kadrovska zasedba (manko kadra in izkušenj na področju trženja). V prid trajnosti projekta govori edinstvenost lokacije, raznolikost njegovih vsebin in motiviranost ekipe, ki bdi nad organizacijo. Izzivi, ki ga bodo spremljali, se tako dotikajo nadaljnjega razvoja kulturnega turizma, vključevanja lokalnih akterjev in pridobivanja zadostnih finančnih virov. Kljub boju za prepoznavnost v konkurenci

drugih festivalov po Sloveniji je najbrž tako kot v preteklih letih ključna ovira vreme, saj se velika večina dogodkov odvija na prostem.

Ostale tradicionalne prireditve in dogodki

V obdobju od 2018 dalje je zavod postopno izvedel in razvil več prireditev, ki so dobile potencial, da bi lahko postale tradicionalne. Predznak, da gre za javne prireditve, je omogočil, da so se obdržale na daljši rok in se bo z njimi nadaljevalo tudi v naslednjem petletnem obdobju. Nekatere izmed njih, kot je Festival Bogenšperk, so že prerasle lokalni okvir.

Ključni ukrepi na področju organizacije tradicionalnih (stalnih) letnih dogodkov:

- tradicionalni dogodki ostanejo, vendar z nadgradnjo vsebine, v katero se vključijo tematski dodatki (lokalni produkti, kreativne delavnice, kulinarčna ponudba);
- brandiranje dogodkov pod skupno zgodbo »Doživi Šmartno«;
- večja uporaba digitalnih kanalov za oglaševanje dogodkov.

Sejemska dejavnost, ki se je prav tako intenzivneje začela izvajati v letu 2018, bo ostala v okviru treh dogodkov:

Šmarski pomladanc, spomladanski sejem, izveden na soboto, najbližji 19. marcu, ki bo temeljil na menjavi sadik, semen in predstavitvi orodja, z ekološko obarvanimi delavnicami in knjižnico semen (v povezavi s Knjižnico Litija);

Dobrote šmarske dežele je jesenski sejem, predviden za soboto v prvi polovici oktobra, ki bo še naprej ponujal sveže pridelke s šmarskih in drugih kmetij. Prireditev se bo nadgrajevala s kulinarčno ponudbo. Prek mnenjskih raziskav bomo izoblikovali doživljajsko točko – izbrali produkt oziroma izdelek, ki bi bil plod dela lokalnih kmetov in bi ga na sejmu strokovno ocenjevali.

Šmarski advent (Prižig lučk) – predpraznični sejem v decembru s ponudbo izdelkov za predpraznični in praznični čas se bo navezal na sklop ostalih dogodkov, ki bodo v decembru potekali na Staretovem trgu v Šmartnem.

Kljub obogatenu spremljevalnemu programu sta glavna težava nizka obiskanost prvih dveh sejmov ter nezadovoljstvo ponudnikov z iztržkom na vseh treh sejmih. Na tem področju nadaljujemo z izhodišči, da Šmartno pri Litiji (p)ostane prepoznaven kraj za tematsko obogatene, avtentične in obiskovalcem prijazne sejme, ki povezujejo lokalne ponudnike in ustvarjalce, razvijajo sezonske zgodbe in identiteto kraja ter lahko obenem na daljši rok ustvarijo ekonomsko vrednost za ponudnike. V ta namen se bodo v obdobju prihodnjih petih let izvedli sledeči ukrepi:

- postopoma bomo preoblikovali sejme iz klasične tržnice v tematske dogodke z zgodbo;
- intenzivirali bomo ponudbo lokalnih produktov;
- vzpostavili bomo družinam prijazne, večgeneracijske vsebine;
- izvajala se bo ciljno usmerjena promocija, ki bo nagovarjala posamezne interesne skupine.

Cilj: do leta 2030 naj bi vsi trije sejmi skupaj pritegnili 1000 obiskovalcev.

Ostale prireditve, ki se bodo izvajale v obravnavanem obdobju:

- priprava in izvedba dogodkov, katerih glavni nosilec je Občina Šmartno pri Litiji (dan državnosti, Šmartnovanje – sklop dogodkov ob občinskem prazniku, kulturni dan);
- Noč čarovnic na gradu Bogenšperk, tradicionalna prireditev, ki se izvaja 31. 10; izvaja se nadgradnja obstoječega koncepta;
- »Blagoslov traktorjev in traktoristov« je postal utečen tako glede termina kot vsebine, zato večjih sprememb zasnove do leta 2030 ne bo;

- Šmarski pust – spreved mask, otroške delavnice na Staretovem trgu na pustno soboto dopoldne.

Cilji: z organizacijo dogodkov želimo pri občanih ustvariti zavest o pomenu turizma in blagovne znamke Šmartno v lokalnem okolju.

Tržno komuniciranje

Obstoječe oglaševanje turistične ponudbe, posebej dogodkov, ki sodijo v ta okvir, je bilo v zadnjih petih letih izvedeno tradicionalno. Prevladovale so kampanje s plakati, transparenti, tiskovinami in radijskimi oglasi, ki so se dopolnjevale prek digitalnih platform. Slednje bodo prevladujoče v novi perspektivi. Pri tem bo veliko več poudarka potrebno nameniti vsebinam, ki so združene pod blagovno znamko Šmartno. Ukrepi za doseganje zastavljenih ciljev so razdeljeni v naslednje sklope.

Spletni strani

Stran www.smartno.si – obstoječa stran je osnovna in skupaj s celotno grafično podobo omogoča uporabo in nadgradnjo v naslednjih petih letih in s tem ciljni doseg mesečnega obiska na vsaj 1.000. V ta namen se izvedejo sledeči ukrepi:

- pregled s strokovnjakom in posodobitev strani v 2026: sodoben dizajn, mobilna optimizacija, večjezičnost, integracija z Google Maps, TripAdvisor;
- prevod vsebin v italijanski (opcijsko v francoski) jezik;
- dodatek modula za prijave na dogodke in rezervacije paketov;
- redna objava novic, blogov, vodenje e-mail baze obiskovalcev.

Prenovljena spletna stran www.bogensperk.si – je zaživela letos in dopolnila prav tako zaključeno izdelavo celotne grafične podobe gradu. Dokončana je bila CGP za sam grad, katere ustreznost se preveri s pomočjo oblikovalca in strokovnjaka za marketing. Analiza bo pokazala morebitne dodatne ukrepe, se bo pa obstoječa rešitev dosledno uporabljala pri vseh promocijskih in prodajnih aktivnostih zavoda.

Tiskovine – predvideva se izdelava nove zloženke za predstavitev novih muzejskih zbirk in drugih dejavnosti na gradu Bogenšperk, enako velja za predstavitevno zloženko o občini Šmartno.

Tiskani medij – v lokalnem glasilu »Krajevne novice« se bo nadaljevalo s pisanjem rubrike, v kateri predstavljamo aktivnosti zavoda – mišljeni so prispevki o izvedenih dogodkih in najave dogodkov, ki sledijo. Nadalje se predvidi objava prispevka v vsaj dveh revijah/časopisih/prilogah letno, v katerem bi se predstavila turistična ponudba na splošno, hkrati pa bi se izpostavil najbolj reprezentativen turistični objekt, grad Bogenšperk.

Plakati, transparenti in letaki – ob vsakem dogodku smo do sedaj oblikovali tudi letake, ki smo jih delili na lokacijah v občini in izven nje. Za plakatiranje po občini Litija se bo nadaljevalo partnerstvo z Medobčinskim društvom invalidov Litija in Šmartno pri Litiji, ki za nas plakatira na 5 oglasnih mestih. V prihodnjih letih bomo ustrezno zmanjšali število letakov in skušali optimizirati tovrstno obveščanje na količinsko manj tiskovin. Promocijske akcije bodo imele regionalni predznak. T. i. jumbo plakat bo uporabljen za promocijo dogodkov Festivala Bogenšperk in Noči čarovnic.

Obvestilna tabla na avtocesti – ponovno se prouči postavitve obvestilne table ob dolenskem avtocestnem kraku. Gre za označitev spomenika državnega pomena – gradu Bogenšperk; usmerjevalni tabli bi se postavili na avtocestnem izvozu Bič (obe strani). Pogovori z upravljalcem avtocest (DARS) so namreč pokazali, da je tovrstna opcija izvedljiva.

Spletno oglaševanje – še naprej bomo prisotni na vseh glavnih družabnih omrežjih. Cilj je vsako leto pridobiti nove sledilce in na tak način širiti novice in povabila na dogodke.

Odnos z javnostjo – obveščanje o dogodkih, našo dejavnost in prepoznavnost smo krepili in temu še vedno sledimo z rednim obveščanjem javnih medijev o aktualnem dogajanju in aktivnostih Javnega zavoda Bogenšperk. V izvedbi ostajajo vabila na dogodke in obvestila o dogajanju prek spletne platforme MailChimp.

Kartica ugodnosti

V okviru iztekajoče strategije je bilo predvideno, da bi se zavod vključil v kartico ugodnosti Turizma Ljubljana. Na podlagi primerljivih praks doma in na tujem se je pokazalo, da slednja omogoča dvig prepoznavnosti, predvsem pa ima pozitiven učinek na dvig števila obiskovalcev – v konkretnem primeru to pomeni za grad Bogenšperk, ki je seveda tudi promotor ostale ponudbe na lokalni ravni. V novem strateškem načrtu se tako ohranijo aktivnosti za vključitev na ravni osrednje Slovenije.

Partnerstva zavoda

Zavod je v zadnjih letih sklenil več partnerstev, nekatera izmed njih so obrodila sadove, določena pa so ostala zgolj pri določanju skupnih ciljev. Del partnerstev so tudi lokalni ponudniki in društva, zato se jih bo aktivneje vključilo v promocijo skupne ponudbe. Kot ključni ukrep se predvidi navezava kontaktov za razširitev partnerstev znotraj Osrednjeslovenske statistične regije, Srca Slovenije, Dolenjske in Zasavja s ciljem izdelave novih turističnih produktov z realnim tržnim potencialom. Vzpostavitev konkretnjšega sodelovanja s STO – cilj je vključitev v njihove ciljne kampanje za promocijo dediščinskega in zelenega turizma.

Turistični sejmi – promocijo svoje dejavnosti bomo krepili z obiskom sejmov in udeležbo na določenih tematskih sejmih pri nas in v tujini. V Sloveniji se bomo redno udeleževali poročnega sejma in v navezavi s Turizmom Ljubljana periodično sejma Alpe-Adria. V primeru uspešnega dogovora je predviden skupen nastop s partnersko ustanovo na tematskem sejmu v tujini.

PROJEKTNO DELO ZAVODA

Zeleni krog Bogenšperka

Projekt je zasnovan trajnostno, saj bo vzpostavljena pohodniška pot, ki jo bo lahko posameznik prehodil sam in se pri tem seznanil z zanimivimi vsebinami, vezanimi na različne tematike. Vsebine bodo predstavljene na informativnih tablah ob poti.

Vsebine na tablah bodo vezane na ohranjanje kulturne dediščine, tradicionalnih dejavnosti, s katerimi so se prebivalci območja od nekdaj ukvarjali, varovanje okolja skozi različne aktivnosti in se dotikale še drugih tematik, vezanih na območje, po katerem je speljana pot.

Vsebine bo podpirala zloženka, na kateri bo na zemljevidu označena pot, vse postojanke, lokacije tabel.

Projekt predvideva tudi pripravo dogodka, ki bi postal tradicionalen in bi se izvajal enkrat letno. Pohod z začetkom na gradu Bogenšperk bi vodil mimo vseh pomembnih točk, ki bi bile označene z informativnimi tablami. Na vsaki postaji bi pohodnik zbiral žige. Poleg tega bi se izvedel dogodek, v katerega bi bili vključeni mladi, ki bi ob vodenem pohodu izvedeli pomembne informacije, skozi igro pridobili novo znanje in ga na koncu tudi preverili. Enkrat letno bi priredili tudi čistilno akcijo, v katero bi vključili lokalno skupnost.

S projektom bi se dotaknili tudi gospodarske panoge – v prvem delu bi se pridobila nočitvena kapaciteta za začetek razvoja zidaniškega turizma.

Pridobil bi se nov prostor za druženje in rekreacijo z igrali, klopmi in mizami. S tem bi se spodbujalo zeleno gospodarstvo, saj bi se omenjeni elementi izdelali iz recikliranega in odsluženega materiala. K izdelavi le-teh bi povabili mlade arhitekta, urbaniste in druge strokovne sodelavce, ki se še niso uveljavili na trgu dela.

Pri navedenem projektu bomo sledili smernicam strategije lokalnega razvoja:

- tematska učna pot predstavlja dediščino, lokalno identiteto kraja in glavne dejavnosti, s katerimi so se domačini ukvarjali v preteklosti in vse do danes – lokalna identiteta (prenos dediščine in tradicionalnih znanj naših prednikov);
- oživitev dediščinske kulture (zidanice v Preski pri Kostrevnici);
- izboljšanje urejenosti podeželskega okolja;
- povezati raznoliko in bogato kulturno dediščino v celostno doživetje;
- povezati dva velika spomenika kulturne dediščine (grad Bogenšperk in Medvedovo sušilnico sadja);
- recikliranje odpadkov, ki jih bodo povzročali obiskovalci;
- promocija in trženje lokalne ponudbe;
- aktivni turizem – poudarek na pohodništvu in kolesarstvu;
- ohranjanje kulturne dediščine s poudarkom na nesnovni kulturni dediščini;
- varovanje okolja, spodbujanje okolijske ozaveščenosti (ozaveščenost prebivalstva in obiskovalcev o ohranjanju in varovanju narave);
- vključevanje in povezovanje lokalnih deležnikov;
- pridobitev prenočitvenih kapacitet za izboljšanje turistične ponudbe območja (turistična infrastruktura);
- prenos tradicionalnih znanj (medgeneracijsko sodelovanje);
- pridobitev novih metod učenja (didaktične, interaktivne vsebine ob poti);
- vključevanje šol in vrtcev (pohodna pot je delno ali v celoti primerna za osnovnošolske in vrtčevske otroke);
- dvig kakovosti bivanja lokalnih prebivalcev;
- socialna funkcija gozda (povezava z Zavodom za gozdove);
- pridobitev športnorekreacijskega prostora.

KRAJEVNE NOVICE

S spremembami odloka je ustanovitelj in izdajatelj javnega glasila Krajevne novice Javni zavod Bogenšperk (ustrezna registracija je bila izvedena v letu 2023). Imenovanje uredniškega odbora in s tem tudi glavnega urednika je v domeni ustanovitelja zavoda. Mandat obeh organov je štiri leta.

Zavod kot izdajatelj izvaja sledeče aktivnosti: zavod je na svojo ustanovo prenesel tudi tehnične in koordinacijske naloge pri izdajanju osrednjega (tiskanega) informativnega občinskega glasila. Slednje pomeni:

- vsakoletno vodenje postopka za izbiro izvajalca za oblikovanje, pripravo, tisk in distribucijo glasila;
- koordinacijo na relaciji med zainteresirano javnostjo in uredništvom;
- izvajanje nalog, ki so povezane z nemotenim izhajanjem glasila (oblikovanje, tisk, distribucija, urednikovanje, lektoriranje, zabavne vsebine);
- trženje plačljivih vsebin.

Na tem področju se predlaga nadaljevanje obstoječe zasnove s še večjim poudarkom na aktualnem obveščanju in najavi dogodkov. Večje vsebinske in oblikovne spremembe tako niso načrtovane, izvedle pa se bodo vse potrebne manjše prilagoditve za izboljšanje splošne podobe glasila. Največ poudarka bo namenjenega objavljanju aktualnih novic, obvestil in vabil. Glasilo bo predvidoma še naprej izhajalo desetkrat na leto, nespremenjena bosta ostala tudi obseg in format. V finančni konstrukciji se predvideva povečanje prihodkov na račun trženja oglasnega prostora. Uredniški odbor in glavni urednik bosta v odnosu do zavoda kot izdajatelja delovala avtonomno, zavod pa bo prioriteto še naprej skrbel za izvedbo postopka javnega naročila za področje oblikovanja, tiska in distribucije glasila. Vir financiranja ostaja na strani ustanovitelja, ki mu pripadajo tudi sredstva iz naslova trženja oglasnega prostora.

Strategija izdajanja glasila v obdobju od 2026 do 2030 tako zasleduje naslednje cilje:

- uredniški odbor in urednik sta pri svojem delu v celoti neodvisna;
- sprotno in kvalitetno obveščanje zainteresirane javnosti o vseh dogodkih in dogajanju na območju občine;
- vsebinska pestrost in ažurnost objav;
- z urednikom bomo zasledoval cilj, da se do 15 % potrebnega finančnega vira za izdajo glasila pridobi s trženjem;
- zavod bo prek tiskanega medija redno in pravočasno občane obveščal o izvedenih in načrtovanih dogodkih in projektih zavoda.

KULTURNI DOM ŠMARTNO PRI LITJI

Kulturni dom Šmartno pri Litiji je prešel v upravljanje zavoda v letu 2017. Lastnica objekta, Občina Šmartno pri Litiji, je v letu 2016 pristopila k oddaji naročila za izdelavo idejnega projekta prenove objekta, ki je bil zgrajen leta 1948 in zadnjo (delno) prenovo doživel v letu 1988. Osrednji hram kulture v občinskem središču je eden dominantnejših objektov v urbanem prostoru Šmartnega, zagotovo pa največji na levem bregu reke Reke. Zgrajen je bil z opeko, opečnata je tudi kritina. Prvotno je bil namenjen izvedbi kulturnih prireditev, sčasoma je v objektu delovala tudi enota knjižnice, nato v osemdesetih letih prejšnjega stoletja še kino; (zahodni) del objekta zasedajo stanovanjske enote. Dvorana ima kapaciteto 240 obiskovalcev. Poslanstvo upravljanja doma s strani zavoda je tudi koordinacija s kulturnimi društvi z območja občine; za večino slednjih dom ni samo oder, na katerem nastopajo, temveč tudi prostor, kjer se pripravljajo za svoje nastope – izstopajo Folklorna skupina Javorje, gledališka skupina KUD Vajkard, Pevsko društvo ZVON in plesni klub RYTM.

Predvideni sklopi dejavnosti za obdobje naslednjih petih let:

- lastna dejavnost (abonma, drugi kulturni dogodki);
- protokolarna dejavnost za občino;

- dejavnost in prireditve kulturnih društev z območja občine Šmartno pri Litiji;
- tržna dejavnost (poslovni in tržni dogodki);
- mladinska dejavnost (izvajanje dejavnosti s področja mladinskih dejavnosti zavoda);
- zavod bo pododre uporabljal kot skladišni prostor za premično opremo, ki jo potrebuje za izvajanje svoje dejavnosti (stojnice, demontažna streha za atrij gradu, montažni oder, praktikabli, stoli);
- v enem izmed (dosedaj praznih) prostorov ureditev arhiva zavoda.

Investicijsko vzdrževanje objekta v prihodnjem petletnem obdobju

V prihodnjih petih letih bo zavod kot upravitelj lastniku predlagal izvedbo nadaljnjih vzdrževalnih del na odru dvorane:

- namestitev parketa na odru;
- elektrifikacija odrske zavese;
- prenova sanitarij in garderob za nastopajoče.

Materialni stroški delovanja in obratovanja kulturne dvorane so ocenjeni na do 20.000,00 € letno (projekcija za 2025).

Sinergijske učinke pri delovanju (predvsem upravljanju) kulturnega doma bo zavod še naprej iskal v sodelovanju s panožno združenje kulturnih domov Slovenije – KUDUS. Član združenja smo postali v letu 2018.

Kadrovsko bo delovanje kulturnega doma pokrito s strani delovnega mesta svetovalca za področje kulture (v ustreznem delu). Koledarsko bo dogajanje prilagojeno drugim lokacijam; skrb bo namenjena temu, da ne bi prihajalo do prekrivanja z dogodki na gradu Bogenšperk.

Cilj: s ponudbo kvalitetnih uprizoritvenih dogodkov povečati pestrost kulturne ponudbe v občini, in to na način, da se:

- optimizira uporaba javne kulturne infrastrukture, kadar je ta prosta in ni namenjena izvajanju javnega programa;
- oblikuje edinstven in kakovosten lokalni kulturni program; slednjega predvidevamo v oblikovanju lastnega abonmaja.

Gledališki abonma

Izhajamo iz stališča, da ima lahko organizacija gledališkega abonmaja v lokalnem okolju dolgoročen potencial, ob predpostavki, da bo razvoj tekkel ob podpori lokalnega okolja (subvencioniranje dejavnosti), zadostnem interesu javnosti in ustreznem naboru gledaliških dogodkov.

V petletni strategiji je naša vizija vzpostaviti kakovosten in dostopen gledališki abonma za odrasle, ki bo prispeval h kulturnemu razvoju občine, vzgoji občinstva in povečal zanimanje za kulturne dogodke med občani, v manjši meri tudi med obiskovalci iz okoliških krajev. Poleg abonmajske vstopnice za vse predstave (predvidoma 4 in največ 5) bo na voljo tudi vstopnica za »izven«.

SPIN analiza o možnosti uvedbe gledališkega abonmaja

Slabosti:

- dosedanja nizka udeležba pri gostujočih predstavah v organizaciji zavoda;
- omejena finančna sredstva za program in promocijo;

- dosedanja manko abonmajskih vsebin v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji;
- ozek krog rednih obiskovalcev kulturnih dogodkov.

Prednosti:

- tradicija domačega gledališkega društva;
- osnovna infrastruktura in tehnični pogoji za izvedbo predstav;
- dosedanje izkušnje z organizacijo predstav;
- tradicija izvajanja kulturnih dogodkov v objektu.

Izzivi:

- možnost javnega subvencioniranja predstav ali partnerstva s ponudniki predstav;
- vključitev širšega območja – privabljanje obiskovalcev iz sosednjih občin;
- razvoj kulturne identitete in vzgoja občinstva;
- vključitev domače predstave v abonma.

Nevarnosti:

- premajhen interes v domačem okolju;
- konkurenca podobnih dogodkov v okolici;
- nezadostno trženje za financiranje projekta;
- manko javnega sofinanciranja za uveljavitev projekta.

V izvedbenem delu bomo zasledovali sledeče cilje:

- izoblikovanje stabilne baze abonmentov (od 100 do 120);
- prepoznavnost abonmaja kot stalnega dela kulturne ponudbe;
- povečanje ugleda kulturnega doma v občini in širši regiji;
- postopen premik od zgolj komercialnih vsebin k umetniškim vsebinam;
- vzgoja občinstva za razumevanje pomena stalne kulturne prisotnosti v domačem kraju.

Aktivnosti, ki so potrebne za doseganje uveljavitve projekta gledališkega abonmaja:

- izdelava vizualne podobe abonmaja;
- promocijske aktivnosti za popularizacijo abonmaja;
- nabore cenovno dostopnih predstav;
- ciljno oglaševanje in povezovanje z institucijami za nakup cenovno ugodnejših abonmajev;
- sklenitev dogovora za javno sofinanciranje projekta;
- proučitev možnosti za sofinanciranje iz javnih razpisov kulturnega ministrstva;
- stalna evalvacija zastavljenih ciljev in aktivnosti.

Kvantitativni kazalniki:

- število izvedenih predstav v sezoni: 4;
- število prodanih abonmajev v prvem letu: vsaj 40;
- rast števila abonmentov po sezonah: vsaj 10 % (po petih sezonah 60 abonmentov);
- povprečna udeležba na predstavah poleg abonmentov: 100 in več obiskovalcev;
- partnersko sodelovanje: vsaj 2 (npr. z gledališčem, občino ...);
- delež subvencioniranih sedežev za abonente prek institucij (šole, gospodarstvo, društva, »popust zvestobe« ...): do 70 %.

MLADINSKA DEJAVNOST

Z novim odlokom je predvideno, da zavod aktivno sodeluje pri »kontinuiranem strokovnem delu za zagotavljanje in spodbujanje pogojev za razvoj mladinskega dela in izvajanju strategije, politike in ukrepov, ki vplivajo na mlade«. Po posameznih aktivnostih v preteklih letih je zavod k izvajanju mladinskih programov v letu 2025 prvič pristopil sistematično, s čimer je preizkusil možnosti, potrebe in odzive mladih v lokalnem okolju. Na podlagi enoletnega izvajanja ustaljenih mladinskih programov in evalvacij v pilotnem letu je bil prepoznan potencial za nadaljevanje in morebiti dolgoročen razvoj izvajanja mladinskih programov znotraj zavoda. S tem vzpostavljamo temelje za kontinuirano izvajanje mladinskih programov v okviru zavoda v obdobju 2026–2030. Strategija izhaja iz lokalnega okolja in njegovih potreb, povezav z drugimi deležniki v lokalnem okolju in se opira na smernice slovenskega mladinskega sektorja, nacionalne agencije ter ostale strateške dokumente, povezane z mladinskim delom (MOVIT, Erasmus+, EU youth goals). Pri doseganju zastavljenih ciljev petletnega koncepta je lahko ena od večjih pomanjkljivosti pomanjkanje stalnega prostora za mladinsko dejavnost, saj zaenkrat v lokalnem okolju ni ustrezno urejenega mladinskega centra, v katerem bi se lahko izvajale redne aktivnosti za mlade. Dodatna težava je tudi v odvisnosti od partnerstev, saj bodo nekateri dogodki finančno in organizacijsko vezani na zunanje partnerje, kar lahko v prihodnosti ogrozi njihovo izvedbo in morebitno nezadostno prepoznavanje mladinskega dela, kar bi lahko vplivalo na nižjo vključenost mladih. Po drugi strani govorita v prid preboja na področju mladinske dejavnosti trdna podpora občine v obliki potrebnih zagotovljenih osnovnih sredstev za kadrovsko in programsko delovanje ter sedaj sklenjena partnerstva, ki so tudi jamstvo za samo pestrost letne programske sheme in ponujajo možnost pridobivanja sponzorstev s strani gospodarstva. V začrtanem obdobju se bomo na področju mladinskega dela srečevali z izzivi vzpostavitve trajnostnega modela, ki bo omogočal kontinuirano izvajanje mladinskih programov s krepitvijo vključevanja mladih v oblikovanje posameznih letnih programov in krepitvijo povezovanja in integracije z drugimi javnimi programi na nivoju lokalne skupnosti. Poseben izziv, ki nas čaka, je tudi razvoj prostovoljstva med mladimi.

Vizija

Mladinski programi v občini Šmartno pri Litiji zagotavljajo raznolike, dostopne in kakovostne aktivnosti, ki spodbujajo osebni in družbeni razvoj mladih, krepijo njihovo participacijo ter prispevajo k povezanosti skupnosti in postajajo vključujoč in trajnosten del lokalnega okolja, ki mladim nudi priložnosti za neformalno učenje, varen prostor, povezovanje in aktivno participacijo v družbi.

Strateški cilji v obdobju 2026–2030 na področju mladinske dejavnosti:

- vzpostavitev in opremljenost stalnega prostora za mladinsko dejavnost;
- razvoj vsebinsko in tematsko raznolikega programa;
- utrditev lokalne mreže sodelovanja z mladimi;
- zagotovitev stabilnega modela financiranja,
- vzpostavitev sistema spremljanja in vrednotenja (evalviranje, anketiranje, reflektiranje).

Vsebinska področja mladinskega dela:

- neformalno učenje in razvoj življenjskih veščin;
- aktivno državljanstvo in participacija;
- prosti čas, gibanje in dobro počutje;
- digitalne vsebine;
- vključevanje mladih z manj priložnostmi.

Ciljne skupine:

- primarne – mladi z manj priložnostmi (12–29 let);
- sekundarne – otroci (6–12 let).

NAČINI IZVAJANJA

Temeljna načela:

- prostovoljstvo;
- dostopnost;
- podpora;
- vključevanje;
- aktivna participacija;
- varen prostor;
- raznolikost metod.

Oblike:

- delavnice (foto, digitalne, ustvarjalne/kreativne);
- srečanja (tedenska);
- dogodki (koncerti, hiša strahov, pub kvizi ...);
- turnirji (nogomet, odbojka);
- razstave (nadobudni mladi umetniki);
- projekti mladi mladim (učna pomoč osnovnošolcem);
- sodelovanje z Osnovno šolo Šmartno pri Litiji.

Akcijski načrt po tematskih stebrih:

- prostor za mlade: pridobitev lastnega prostora in opreme, v katerem bo center dogajanja mladinskih programov in mladinskega dela;
- aktivnosti: letni dogodki – kino pod zvezdami, koncerti, delavnice, razstave, poletni program, MEPI programi;
- participacija: mentorska podpora, povezava z občino;
- izobraževanje: učna pomoč, pogovorni večeri;
- zdravje: informiranje o duševnem zdravju, turnirji.

Viri financiranja

- proračun Občine Šmartno pri Litiji;
- razpisi na državni ravni (Urad za mladino in različna ministrstva);
- programi EU (MOVIT – Erasmus+, ESC);
- nejavni viri (sponzorstva, donacije).

Kazalniki spremljanja

Strategija opredeljuje usmeritve in strukturo mladinskega dela znotraj JZ Bogenšperk do leta 2030. Temelji na aktivnem vključevanju mladih, strokovni podpori, stabilnem financiranju in sodelovanju. Izvajanje strategije na področju mladinskih dejavnosti bo obsegalo redno letno evalvacijo, vmesno

evalvacijo (2028) in zaključno oceno (2030). To bo omogočalo sprotne prilagoditve in pripravo nove razvojnega usmeritve za naslednje obdobje.

Učinki

- povečana vključenost mladih v kulturno, športno in družbeno življenje občine;
- izboljšanje kompetenc mladih na področjih neformalnega učenja in prostovoljstva;
- krepitev medgeneracijskega sodelovanja in socialne povezanosti;
- višja prepoznavnost občine kot mladim prijaznega okolja;
- povečana dostopnost aktivnosti tudi za ranljive skupine mladih;
- možnost razvoja trajnostnega mladinskega centra ali dolgoročnega modela financiranja programov;
- razvoj digitalnih vsebin in promocije – uporaba digitalnih platform za večjo prepoznavnost in dostopnost programov.

Ukrepi

- izvedba in evalvacija pilotnih mladinskih programov – spremljanje uspešnosti skozi merljive kazalnike;
- vzpostavitev rednega dialoga med mladimi in občino – organizacija posvetov, delavnic in participativnih projektov;
- povečanje digitalne prepoznavnosti programov – oblikovanje digitalnih vsebin, ki bodo mlade pritegnile k aktivnemu sodelovanju;
- razvoj sistematičnega prostovoljskega programa – vključitev mladih v organizacijo in izvedbo dogodkov;
- raziskava možnosti za dolgoročno financiranje – prijava na razpise in razvoj modela trajnostnega financiranja mladinskih programov.

Kazalniki

- število izvedenih dogodkov in stopnja udeležbe mladih;
- število mladih, ki so se aktivno vključili v organizacijo programov;
- stopnja zadovoljstva udeležencev, merjena z anketami po dogodkih;
- število partnerstev, ki so bila vzpostavljena za podporo programom;
- obseg dodatno pridobljenih finančnih sredstev (sponzorstva, razpisi);
- analiza interesov mladih – spremljanje povratnih informacij za izboljšanje programov.

Kvantitativni kazalniki

področje	kazalnik	ciljna vrednost do 2030
udeležba	število mladih, vključenih v programe	vsaj 100 letno
aktivnosti	izvedene delavnice, dogodki	minimalno 80 v 5 letih
samoiniciativni projekti	izvedeni projekti mladih	vsaj 8
partnerstva	vzpostavljeno sodelovanje	vsaj 10
digitalni doseg	sledilci, objave, ogledi vsebin	letna rast

Kvalitativni kazalniki

- zadovoljstvo udeležencev (letne ankete, evalvacije po izvedeni aktivnosti);
- vključenost ranljivih skupin;
- ocenjen vpliv na osebni razvoj (samooocena) – reflektiranje pred in po izvedeni aktivnosti;
- povratne informacije mentorjev, facilitatorjev in partnerjev;
- vidnost programov v lokalnem okolju – sprotno obveščanje lokalne skupnosti o dogodkih prek lokalnih časopisov, radijskih postaj in televizijskih prenosov.

Zaključek

Mladinski programi v obdobju do 2030 predstavljajo priložnost za vzpostavitev dolgoročnega modela mladinskega dela v občini. S pravilnim usmerjanjem in aktivnim vključevanjem mladih lahko programi postanejo trajno orodje za izboljšanje kakovosti življenja mladih ter večjo socialno povezanost skupnosti.

KLJUČNI PARTNERJI ZAVODA

- Občina Šmartno pri Litiji (ustanovitelj);
- Osnovna šola Šmartno pri Litiji (vključno z Vrtcem Ciciban);
- Zavod za varstvo kulturne dediščine – Območna enota Ljubljana;
- regijski turistični partnerji;
- gostinski ponudnik na gradu;
- partnerji Kleti gradu Bogenšperk;
- lokalni turistični ponudniki;
- LAS Srce Slovenije;
- ponudniki kulturnih in družabnih dogodkov (prireditve) iz Slovenije in tujine;
- sedanje in nove partnerske kulturne ustanove;
- dobavitelji izdelkov za nadaljnje prodajno trženje;
- ambasade in predstavništva držav v Republiki Sloveniji;
- Tehniški muzej Slovenije (zbirke v gradu);
- ostale partnerske muzejske ustanove;
- Upravna enota Litija (sklepanje zakonskih zvez);
- Arboretum Volčji Potok;
- zunanji pogodbeni strokovni sodelavci za posamezna področja delovanja zavoda;
- mednarodni partnerji s področja dejavnosti zavoda.

POVZETEK KLJUČNIH STRATEŠKIH USMERITEV JAVNEGA ZAVODA BOGENŠPERK V OBDOBJU 2026–2030

- nadaljnja uveljavitev znamke Javni zavod Bogenšperk
- utrditi obstoječe blagovne znamke, ki jih je zavod ustvaril v zadnjih letih;
- v okviru izvajanja dejavnosti uveljaviti mladinski program;
- stalno nadgrajevanje turistične in kulturne promocije občine Šmartno pri Litiji;
- nadaljevati vsebinsko prenovo muzejskih zbirk v gradu Bogenšperk;
- postaviti samostojno občasno razstavo, ki bo namenjena tudi gostovanju v drugih ustanovah;
- ponovni zagon kulturnega programa v okviru Rusko-slovenskega centra Davorina Hostnika;
- povečati število obiskovalcev gradu Bogenšperk za 10 %;
- povečati število obiskovalcev prireditev zavoda za 10 %;
- povečati obseg (tržnih in neprofitnih) dogodkov v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji za 10 %;

- povečati turistično prepoznavnost občine s trženjem novih turističnih produktov;
- uveljavitev preko skupnih občinskih turističnih produktov;
- pristop h kartici ugodnosti Turizma Ljubljana;
- izvajati redno investicijsko vzdrževanje objektov, ki jih ima zavod v upravljanju;
- delež pridobitne in tržne dejavnosti zavoda bo predstavljal več kot 20 % prihodkov zavoda;
- zagotavljanje ustreznih prostorskih pogojev za nemoteno delovanje ustanove.

EVALVACIJSKI KRITERIJI

Namen evalvacije je nadzor nad doseganjem predvidenih ciljev strateškega načrta in preverjanje ravni kakovosti izvedenih aktivnosti.

Evalvacija bo časovno potekala v dveh stopnjah:

- letno;
- ob koncu veljavnosti strateškega načrta.

Strateški načrt zavoda se bo evalviral v povezavi s poročilom o delu zavoda, ki povzema realizacijo letnega programa dela zavoda, in ob preteku celotnega obdobja, za katerega je predviden; takrat se bo opravila evalvacija celotnega programa, ki bo povzetek doseganja letnih kazalnikov in izvedene analize kazalcev, ki se bo pridobila na osnovi ankete ali intervjuja.

Kaj bomo evalvirali:

- dosežke zavoda, načrtane s podrobnim (letnim) programom;
- upravljanje in vodenje ustanove;
- sodelovanje z lokalnim okoljem;
- strokovnost in karierni razvoj zaposlenih.

Za namen izdelave evalvacijskega poročila se predvidijo kvalitativni in kvantitativni kriteriji.

Kvantitativni kriteriji se bodo nanašali na število udeležencev vsebin, ki jih izvaja zavod, število izvedenih dejavnosti posameznih sklopov strategije in doseganje finančnih kazalcev, uspešnost na razpisih ter prošnje za donacije.

Kvalitativni kriteriji se bodo merili glede na obseg (tako na ravni zasnove kot izvedbe) programov zavoda, zadovoljstvo udeležencev posameznih programov zavoda in doseganje splošnega ugleda ustanove na lokalnem področju. Slednje bo merjeno tudi prek ankete o zadovoljstvu zaposlenih v zavodu.

Strateški načrt Javnega zavoda Bogenšperk za obdobje 2026–2030 je na svoji VI. korespondenčni seji, ki je potekala od četrta, 6. 11. 2025, do srede, 12. 11. 2025, obravnaval in potrdil Svet Javnega zavoda Bogenšperk.

Svet Javnega zavoda Bogenšperk,

Jože Vidic,
predsednik

SKRAJŠANI ZAPISNIK VI. KORESPONDENČNE SEJE SVETA ZAVODA

Datum: od četrtnka, 6. 11. 2025, do, srede, 12. 11. 2025.

Korespondenčno sejo je sklical predsednik Sveta zavoda Jože Vidic, na podlagi določb Poslovnika o delu Sveta Javnega zavoda Bogenšperk.

Dnevni red:

Podajanje mnenja oziroma soglasja - Soglasje k Strateškemu načrtu Javnega zavoda Bogenšperk za obdobje 2026 - 2030.

Vsem članom Sveta je bilo gradivo poslano po elektronski pošti, dne, 6. 11. 2025.

AD 1)

Predsednik sveta zavoda je članom Sveta dal na glasovanje sledeči sklep:

Soglasje k Strateškemu načrtu Javnega zavoda Bogenšperk za obdobje 2026 - 2030.

Člani Sveta, ki so sporočili svojo odločitev: Magdalena Medvešek, Marjeta Prašnikar, Marjeta Toplak Poglajen, Mojca Knez in Jože Vidic.

Sklep je bil sprejet s 5 glasovi za in 0 proti.

Zapisnik V. korespondenčne seje Sveta zavoda se predlaga v potrditev na prvi naslednji redni seji Sveta zavoda.

Seja je bila zaključena, v sredo, 12. 11. 2025, ob 12.00 uri.

Zapisal: Jože Vidic

Predsednik Sveta zavoda Jože Vidic

